

Αριθ. 132962

ΝΕΟΛΟΓΟΥ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Διευθυντής Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑΣ.

ΤΟΜΟΣ Α'. — ΤΕΥΧΗ 1 — 52

1891—1892.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

1892.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΝΕΟΛΟΓΟΥ.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΑΑ

Π. Α. Ζ

ΠΑΡΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μετροπολιτη
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΑΑ

ΝΕΟΛΟΓΟΥ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΕΚΔΙΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Δ. Ι. ΦΟΥΡΤΥΡΑΣ.

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΠΡΟΠΗΡΩΤΕΙ
ΜΙΚΡΑ ΤΟΥ "ΝΕΟΛΟΓΟΥ"

Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἔτη 1892. Φεβρ. 10
Ἐν τοῖς Ἰουλίαις . . . . . Μαρτ. 16
Ἐν Ἰουλίαις, Ἀπριλίαι καὶ Μαΐαι . . . . . Φεβρ. 20
Ἐν Ἰουλίαις . . . . . Ἰουλ. 25
Ἡ ἐξέλιξις τῶν ἡμερῶν.

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΠΡΟΠΗΡΩΤΕΙ
ΜΙΚΡΑ ΤΟΥ "ΝΕΟΛΟΓΟΥ"

Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἔτη 1892. Φεβρ. 10
Ἐν τοῖς Ἰουλίαις . . . . . Μαρτ. 16
Ἐν Ἰουλίαις, Ἀπριλίαι καὶ Μαΐαι . . . . . Φεβρ. 20
Ἐν Ἰουλίαις . . . . . Ἰουλ. 25
Ἡ ἐξέλιξις τῶν ἡμερῶν.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Πολιτικὴ Ἐπιθεώρησις.—(Ἐνέσπου Κουρτίου) Ἡ Ἑλληνικὴ Ἱστορία (Μεταφραζομένη ὑπὸ Μ. Ε. Μιχαλοπούλου).—Ἡ Ἀρβανίτις.—Ποικίλα.—Κοινὰ νόμιμα ἢ τὰ παρ' ἀρχαίους Ἑλλησὶ διεθνεῖς δίκαιον.—Ἡ Πομπηία.—Ἡ Δευτέρα Μήτις (διήγημα).

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Ἡ ἑβδομάς αὕτη δὲν παρήλθεν ἡμῖς σπουδαίων γεγονότων συνεπέμει τῶν ἀναισθηθέντων κατ' αὐτὴν ζητημάτων, ὧν οὐ τὴν τελευταίαν κατέχουσι θέσιν αἱ ἐν Ἀγγλίᾳ διεξαγόμεναι γενικαὶ ἐκλογαί, αἱ ἐπιταχυνόμεναι πολεμικαὶ παρασκευαὶ καὶ αἱ περιεσπόμεναι φήμαι περὶ νέων συμμαχικῶν συνδυασμῶν. Πάντα ταῦτα τὰ ζητήματα μεγάλης κέκνηται σπουδαιότητα καὶ βαρύνουσι λίαν ἐπὶ τῆς πλάστιγγος τῆς εὐρωπαϊκῆς ἰσορροπίας, τῆς διατελούσης ἐν κινδύνῳ πάντοτε ἕνεκα τῶν διαφορῶν τῶν μεγάλων κρατῶν, ἀναγκαζομένων νὰ προσηλυτίζωνται καὶ τὰ δευτερεύοντα κράτη ἐπὶ σκοπῷ τοῦ ἐνισχύσει τοὺς οἰκείους συμμαχικοὺς ὀμίλους καὶ ἐξασφαλίσαι οὕτω τὴν ἐπὶ τῆς ἀντιπάλου μερίδος ὑπεροχὴν ἐν κρισίμῳ ὥρᾳ. Καὶ πρῶτον ἐκ τοῦ ἀποτελέσματος τῶν γενικῶν ἐν Ἀγγλίᾳ ἐκλογῶν, ὧν ἡ τελικὴ ἔκδοσις δὲν ἐγνώσθη ἔτι, καίτοι ἐν τῆς γλώσσης τοῦ τύπου τοῦ τε τορικοῦ καὶ τοῦ τῶν Οὐτίγων εἰκάζεται ὅτι οἱ ἐκλογεῖς, σεβόμενοι τὸ γῆρας τοῦ ἡλοτόμου τοῦ Κάβαρδεν, τὴν ψῆφον αὐτῶν διατιθέασιν ὑπὲρ τοῦ μεγάλου τῆς μεγάλης Βρετανίᾳ παρασχόντος ὑπηρεσίας ἀνδρός, ἐξήρηται οὐ μικρὸν ἢ διατήρησις τῆς νῦν κρατούσης γενικῆς τῶν πραγμάτων καταστάσεως ἢ ἡ μεταβολὴ αὐτῆς ἀναλόγως τῆς νίκης τῶν γλαδστονικῶν φιλελευθέρων ἢ τῶν συντηρητικῶν. Ὁ μαρκήσιος Σαλισβουρῆς ἐφάνη πάντοτε ὁπαδὸς τῆς τριπλῆς συμμαχίας καὶ τὴν ψῆφον αὐτοῦ παρασχόν τοῖς ἐν Βερολίνῳ, Πέννη καὶ Ρώμῃ ἐπὶ μᾶλλον ἐνίσχυσε τὴν κατὰ τῆς Πετροπόλεως ἀγτίστασιν τῶν πρωτευουσῶν ταύτων, οὕτω δὲ ἐδείνωσε τὴν κατάστασιν τῆς Εὐρώπης, ἐχούσης ἀπέναντι αὐτῆς δύο μεγάλα στρατόπεδα, τὸ μὲν βασιζόμενον ἐπὶ τῶν φερόντων τὰς ὑπογραφὰς καὶ τὸ κύρος τῶν ἐπὶ τῶν μεγάλων κρατῶν τῆς Δύσεως συμβολαίων καὶ ἀξιούντων πλήρη αὐτῶν ἐφαρμογὴν καὶ ἀντελλίπῃ ἐκτέ-

λεσιν, τὸ δὲ ἐκ διαμέτρου ἀντίθετον τρεπόμενον πολιτικὴν ἐπὶ σκοπῷ τοῦ ταπεινώσει τὴν Ρωσίαν, ἥτις, σύμφωνον ἐν πάσαις ταῖς πράξεσιν ἔχουσα τὴν Γαλλίαν, ἀψηφεὶ τὰς γινομένας αὐτῇ προσβολὰς καὶ θαρραλέως προβαίνει ἐν τῇ ὁδῷ τῆς πλήρους καὶ ἀκεραίας ἱκανοποιήσεως τῶν ἑαυτῆς πόθων. Τουναντίον ὁ κ. Γλάδστον θεωρεῖται ὡς τρεπόμενος ἐναντίαν πολιτικὴν καὶ ὡς ἐμμένον ἐπὶ τῷ πνεύμῳ καὶ τῷ γράμμῳ τῆς βερολινείου συνθήκης, μεθ' ὅλην τὴν συνηγορίαν αὐτοῦ ἐν ἰδιαιτέροις φυλλαδίοις ὑπὲρ τῶν νῦν μαυμοθρέπτων τῆς Ἀγγλίας, ὑπὲρ ὧν ἀφθονοὺς πολλὰκις ἐσπέισε καμπανίτιν ὁ ἀγγλος προθυπουργός· ἢ εἰς τὴν ἐξουσίαν ἐπομένως ἄνοδος τοῦ γηραιοῦ ἡγέτου τοῦ φιλελευθέρου κόμματος τὰ μέγιστα βαρύνει ἐπὶ τῆς γενικῆς ἐν Εὐρώπῃ καταστάσεως καὶ τῆς τῶν διεθνῶν σχέσεων, ὡς τοῦτο τεκμηριούται ἐκ τῆς γλώσσης τοῦ ξένου τύπου καὶ ἰδίᾳ τοῦ ἰταλικοῦ, τοῦ ἀνευρίσκοντος τὴν μόνιμην παραμυθίαν ἐν τῇ ταυτότητι τῶν ἐν τῇ Μεσογείῳ συμφερόντων Ἀγγλίας καὶ Ἰταλίας, καὶ ἐλπίζοντος ὅτι ἡ ταυτότης αὕτη θὰ ἐπιδράσῃ ἐπὶ τῶν σκέψεων παντὸς φιλελευθέρου ὑπουργείου. Ἐντεῦθεν ἡ μεγάλη τῆς κυβερνήσεως σπουδὴ περὶ τὴν παγίωσιν καὶ ἐδραίωσιν τῶν οἰκείων συμμαχικῶν δεσμῶν, ἢν περὶ πλείστον ποιούμενος καὶ ὁ βασιλεὺς Οὐμβέρτος διανοεῖται νὰ μεταβῇ εἰς Λονδίνον καὶ νὰ συμπαραρευθῇ ἐκεῖ μετὰ τοῦ σκοποῦντος νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν μάμμιν περὶ τὰ τέλη τοῦ θέρους αὐτοκράτορος Γουλιέλμου, ὃν καὶ θὰ ὄρῃσιν μεστὴν πρὸς σύσφιγγιν τῶν ἀγγλοἰταλικῶν δεσμῶν. Οἱ ἐν Ρώμῃ δὲ ἐλπίδος ἔχουσιν ὅτι ὁ γερμανὸς μονάρχης, τοιαύτην ἀναλαμβάνων μεσιτείαν, ἀγωνισθήσεται νὰ διεξαγάγῃ εἰς πέρας καὶ νὰ ἐξασφαλίσῃ οὕτω τῇ ὑπὸ τὴν αἰγίδα αὐτοῦ τριπλῇ συμμαχίᾳ τὴν σύμπραξιν καὶ τὴν ἀρωγὴν τῆς μεγάλης Βρετανίας. Πρὸ τῶν ἀγόνων ταύτων τῶν μελῶν τοῦ τριπλοῦ συνδέσμου οἱ ἐν Ρωσίᾳ καὶ Γαλλίᾳ ἰθύνοντες ἀμερίμνως ἔχουσι πρὸς τὰ ἐν Βερολίνῳ καὶ Ρώμῃ τεκταινόμενα ἐπὶ σκοπῷ τοῦ πείσει τὴν Ἀγγλίαν νὰ προσχωρήσῃ εἰς τὴν τριπλῆν συμμαχίαν καὶ τοῦ ἐξασφαλίσαι οὕτω τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἐπιδιωκομένου ἔργου. Τὸ ζήτημα μάλιστα τῆς μετὰ φοβεροῦ πατάγου σύζητουμένης παγκοσμίου ἐκθέσεως, ἐπὶ μᾶλλον συντελοῦν εἰς τὴν σύσφιγγιν τῶν σχέσεων, τῶν δύο εἰρημένων μεγάλων κρατῶν, ἐνθεν μὲν καθιστοῦνται τοὺς ὑποπευόμενους ἐγκατάλειψιν τῆς ἐν Κρονστάδῃ ἐγκαινισθείσης πολιτικῆς, ἐνθεν δὲ ἀνατρέπει ἄρδην τὰ ὄνειροπολήματα τῶν φανταζομένων συμφιλιώσεων Γαλλίας καὶ Γερμανίας

διὰ τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν ἀποσπασθεισῶν ἀπὸ τῆς πρώτης ἐπαρχίας κατὰ τὸ δρᾶμα τοῦ 1870 πρὸς ἑτέρας χώρας. Ἡ περὶ τὸ ζήτημα τῆς ἐκθέσεως γινομένη ταραχὴ ὑπερβαίνει ὅτι ἡ Γερμανία οὐδέποτε νὰ συμπαθήσῃ τῇ Γαλλίᾳ δύνανται παρὰ τὴν νομοταγῆ αὐτῆς πολυταίαν καὶ φοβουμένη μὴ ἐν τοῖς ἔργοις τοῦ Ἰαννοῦ φανῆ ὑποδεστέρα τοῦ ὅσον ἐν τοῖς ἔργοις τῆς Ἀρεως ἐφάνη κατὰ τὴν πρὸς τὴν μεγάλην ἐν Εὐρώπῃ δημοκρατίαν πάλιν, πειράται νὰ ἐπιταχύνῃ τὴν ἐκθεσὶν καὶ ὁρίσῃ αὐτὴν εἰς τὸ 1898 ἀντὶ τοῦ 1900. Ἐν τῇ ἀγανακτικῇ αὐτῶν ἐν Βερολίνῳ πρὸ οὐδενὸς ἀπιστοχόρουσαν μέτρον κατὰ τῆς Γαλλίας καὶ μυρίας ὕσας ἐκτοξεύουσι κατ' αὐτῆς ὕβρεις ἐπὶ τῷ ὅτι διακυβέβηται τὸ εἰρηνικὸν ἔργον τῆς Γερμανίας καὶ ζητεῖ νὰ ἐπενέγκῃ αὐτῇ περισπασμὸν, ὑποτιμῶντα τὴν πρὸ τῶν ὁμιλιῶν τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου ὑπόληψιν τῆς Γαλλίας· ἀτυχῶς τὰ ἐπιχειρήματα αὐτῶν εἶναι σαθρὰ ὅπως καὶ ἡ Γαλλία οὐδέποτε ἐπειράθη νὰ παρακλύσῃ ἢ καὶ ἀμαυρώσῃ τὸ ἔργον τῶν ἐν Βερολίνῳ, ζητούντων νὰ καταγλαίσωσι τὴν πόλιν αὐτῶν διὰ παγκοσμίου ἐκθέσεως, ἥτις οὐδὲν ἔσχε προηγούμενον ἐν τῇ γερμανικῇ πρωτεύουσῃ· ἡ Γαλλία, διοργανοῦσα παραπλησίαν ἐκθεσὶν συμμορφούται πρὸς τὸ ἀπὸ τοῦ 1856 ἐπιταχυνθῆναι, καθ' ὃ καθ' ἑκάστον ἐνδοκτικὸν ἔτος ἡ πόλις τῶν Παρισίων ἀποβαίνει τὸ ἐνενεκτικῆρον παντός, ὅτι ὥραϊον καὶ καλλιτεχνικὸν ἐν τῷ κόσμῳ, ὡς τοῦτο ἐγένετο τῷ 1867 τῷ 1878, τῷ 1889· οὐδὲν ἐπομένως ἐν τῇ πολιτείᾳ τῆς Γαλλίας τὸ ἀντιβαίνον ὑπάρχει εἰς τὸ σχέδιον τῆς Γερμανίας, ἥτις τοῦναντίον ὠφέλιε ν' ἀποδεχθῆ τὴν μονομαχίαν ἐν τῷ εἰρηνικῷ σταδίῳ, ἐὰν ἐβασίζετο ἐπὶ τὰς προόδους αὐτῆς καὶ ἐὰν εἶχε πεποιθήσῃ ἐπὶ τὸ ὅτι ἡ Γαλλία, σφαιρισθεῖσα διὰ τῶν σφαλμάτων τῆς ναπολεοντείου ἀντοκρατορίας συνετάφη ταύτη διὰ τῶν ἐπαχθῶν ὅρων ἀεργάμου νικητοῦ, ὅστις, τὴν πληρωμὴν δισκατομυριῶν ὄλων ἀπαιτῶν, ἐφρόνει ὅτι κατέστρεψε τὴν Γαλλίαν ὀικονομικῶς καὶ ἐξεμυδένιζε τὴν ἀπὸ τοῦ πολιτικοῦ τάφου ἀνάψιν αὐτῆς.

Περὶ τοῦ ζητήματος δὲ τῶν στρατιωτικῶν ἐξοπλισμῶν ἀξιοπαρατήρητον εἶναι ὅτι ἀπανταχοῦ τῆς Εὐρώπης συντόνος ἐξακολουθοῦσιν οὗτοι, καὶ ἡ μὲν Ρωσία ἐπιταχύνει τὴν ἀντικατάστασιν τῶν τέως ἐν χρῆσει τυφεκίων διὰ νέον, ὧν μεγάλα παραγγελία γίνονται εἰς γαλλικὰ καὶ βελγικὰ ὀπλοποιεῖα, ἡ δὲ Γαλλία μερμυρὶ περὶ τῆς αὐξήσεως καὶ βελτιώσεως τοῦ ναυτικοῦ, οἱ δ' ἐν Ἰταλίᾳ ἐξοπλίζουσι τὰ παρὰ τὴν Γαλλίαν μεθόρια.

Εἰς τὰ τοῦ γενικοῦ ἐνδιαφέροντος ζητήματα κατατακτικῶν καὶ τὴν βιομηχανικῶν ἐν Γερμανίᾳ πάλιν, τὴν προκαλοῦσαν ἀφορμὴν εἰς στιγμάτιον τῆς πολιτείας τῶν κυβερνητικῶν ὀργάνων, σφόδρα ἐπιτεθέντων κατὰ τοῦ πολυειδῶς τὴν πατρίδρα ὠφέλισαντος ἀνδρός, ἐχόντων δ' ἐπίκουρον καὶ τοὺς ἀνωτέρους κύκλους, ὡς δείκνυται ἐκ τῶν δημοσευθέντων ἐπισήμων ἐγγράφων, ἐν οἷς ὁ πρίγκιψ Βίσημαρκ ὡς ὁ ἀποδιοπομπαῖος χαρακτηρίζεται τράγος.

Ἐν τῶν κατὰ τόπους δὲ κυριωτέρων γεγονότων ἡ Ἀγγλία τὸ σπουδαιότερον διαδραματίζει πρόσωπον συνεπείᾳ τῶν γενικῶν ἐκλογῶν, ἐξ ὧν ὁ ἀπορρέουσα τὸ νέον κοινοβούλιον καὶ ἡ νέα ἐν τῷ ἠνωμένῳ βασιλείῳ κυβέρνησις. Σὺν τῷ ζητήματι τούτῳ ὁ ἄγγλος πρωθυπουργὸς ὀφείλει νὰ μερμυρῇ καὶ περὶ πολλῶν ἑτέρων ζητημάτων, οἷα τὸ τῆς πολιτείας τῶν ὁμογενῶν αὐτῷ πρακτόρων ἐν τῇ νοτιοανατολικῇ Ἀφρικῇ, ὅπου οἱ τῆς Ἀγγλίας ἀντιπρόσωποι ἀπινῶς πράγματι καταδιώκουσι

τοὺς καθολικοὺς ἱεραποστόλους καὶ προκαλοῦσι πράγματα τῇ οἰκείᾳ κυβερνήσει, περιερχομένη οὕτως εἰς διαφώνιαν πρὸς τὴν ἐν Παρισίῳ κυβερνήσιν, ἥς προστατευόμενοι τυγχάνουσιν οἱ κακοποιούμενοι ἱεραπόστολοι, τὸ τῆς ἀλείας ἐν τῇ Βεργιγγίῳ θαλάσῃ παρὰ τὴν ἀνάθειν τῆς ἐξομαλίσεως αὐτοῦ εἰς τὸν βασιλέα Οἰμηβέρτον, διαδραματίζοντα οὕτω πρόσωπον διαιτητοῦ ἐν τῇ ἀγγλοαμερικανικῇ διαφωνίᾳ καὶ τὸ τῆς Ἀφγανίας, τὸ καὶ σπουδαιότερον. Ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ συγκεντρωμένα τυγχάνουσι τὰ βλέμματα τῶν τε ἐν Πετρούπολει καὶ τῶν ἐν Λονδίῳ, τούτων μὲν ζητούντων ὅπως τὴν χώραν τοῦ Ἀβδουραχμὰν μετατρέψωσι εἰς μαρκίαν οὕτως εἰπεῖν εἰς προτύργιον κατὰ τῆς πρὸς τὴν Ἰνδικὴν προελάσεως τῶν Ρώσων, ἐκείνων δὲ ἀγωνιζομένων νὰ ὀχυρώσωσι τὴν Ἀφγανίαν καὶ νὰ ἐξασφαλίσωσι οὕτως ἑαυτοῖς τὴν συντομώτερον τῶν εἰς τὸ μέγα ἀποικικὸν τῆς Ἀγγλίας κράτος ἐν Ἀσίᾳ ἀγουσῶν. Βεβαίως ἡ κυβέρνησις τῆς ἀνάσεως οὐ μόνον συνομιλοῦσε διὰ τοῦ λόρδου Δούλφθεριν σύμβασιν τοῦ ἐμίρου τῆς Ἀφγανίας, τεθέντος ὑπὸ τὴν ἀγγλικὴν προστασίαν καὶ λαμβάνοντας μεγάλαν ἐπιχορηγίαν, ἀλλὰ καὶ σπουδαίαν κατεσκευάσε σιδηροδρομικὴν γραμμὴν ἐν Ἰνδικῇ διήκουσαν μέχρι τῶν ἐνδοτέρων τῆς Ἀφγανίας καὶ ἐξασφαλίζουσαν τὴν ταχέαν ἀποστολὴν ἐπιπορευομένων στρατευμάτων τῷ ἐμίρῃ πρὸς ἀπόκρουσιν τοῦ ἐκ Βορρῆ ἑλαύνοντος ἐπιδρομῆος, ἀλλὰ τὰ μέτρα ταῦτα εἰς οὐδὲν ἀνύουσιν, ἐφόσον οἱ Ἀγγλοὶ ἀγερῶχος φερούμενοι πρὸς τὰς διαφόρους ἐν τῇ μέσῃ Ἀσίᾳ φυλάς δυναστείας ταύταις καὶ συνεπλοῦσιν οὕτως ἐπιπέσεως εἰς τὴν ἐνδύωσιν τοῦ ἐπιδωμένου ἔργου ὑπὸ τῶν Ρώσων, οἵτινες πάντοτε ἐμερμυρῶσαν ὑπὲρ τῆς προσελκύσεως τῶν συμπαθειῶν τῶν ἐν Ἀσίᾳ φυλάων καὶ διὰ πολιτικῆς, συνεπείᾳ αἶμα καὶ ἐπιτιμῶν, ἐφειλικύσαντο τὴν συμπάθειαν τῶν ἰσχυρῶν ἡγεμόνων, ἐπιγόντων νὰ ὑποβάλλωσι τὰ σέβασματα αὐτῶν εἰς τὸν Ἄκ πασῶν, τὸν λευκὸν διλονότι τσίφρον, οὗ τὴν σοφίαν καὶ τὴν σίτησιν θεωροῦσιν ὡς ἰσχυρὸν αὐτῶν στήριγμα.

Καὶ ἐν Γαλλίᾳ δὲ πολλὰ καὶ ποικίλα ὑπάρχουσι τὰ ζητήματα. Πλὴν τοῦ τῶν πιστώσεων ὑπὲρ τοῦ ναυτικοῦ καὶ τοῦ τῆς παγκοσμίου ἐκθέσεως τῷ 1900 ὑπάρχουσι τὸ τῆς Δαχομαίης καὶ τὸ τῆς μονομαχίας. Ἐν τῇ ἀφρικανικῇ χώρᾳ οἱ Γάλλοι εἰς δυσχερῆ περιήλθον θέσιν συνεπείᾳ τῆς ἀτιμίας πολιτείας τῶν ἐκεῖ ἰθαγενῶν, δηλούντων τὰ γαλλικὰ καθήκοντα καὶ πειρωμένων νὰ καταδιώξωσι πᾶν τὸ γαλλικόν· ἡ κυβέρνησις τοῦ κ. Καρνὸ ἐν τῇ ὑπὲρ τῶν ἀποικιακῶν τῆς χώρας συμπερόντων μερμυρῇ οὐ μόνον δραστήρια στρατιωτικὰ μέτρα ἔλαβε κατὰ ξηρὰν, ἀλλὰ καὶ κατὰ θάλασσαν προέβη εἰς τὸν ἀποκλεισμὸν τῶν ἀκτῶν τῆς Δαχομαίης ὅπως παρακλύθῃ τὸ τῶν ὀπλων λαθρεμπόριον, τὸ διενεργούμενον ἐν μεγάλας διαστάσεσιν. Ἐν τῷ ζητήματι τῆς μονομαχίας ἐπὶ τῆς διαφωνίας τῆς βουλῆς πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν, ἥτις ἐντολὴν εἶχε νὰ ἐξετάσῃ τὸ σχέδιον τοῦ κ. Κλουζερῆ, αἰτησαμένου τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς μονομαχίας, ἔτε λείψανον οὖσαν τῆς τῶν ἀρχαίων χρόνων παχυλῆς διαβείας καὶ ἀποτελοῦσαν στυγνὴν αἶμα καὶ θηριώδη πρᾶξιν. Ὁ τῆς ἐπιτροπῆς εἰσηγητὴς παρὰ τὰ σπουδαία ἐπιχειρήματα τοῦ τὴν πρωτοβουλίαν τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς μονομαχίας λαθόντος καὶ μάλιστα ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἰσχύιν τοῦ βαρβάρου τούτου ἔθιμου ἐν τῷ στρατῷ ἐξελίχθησιν τὴν ἐθνικὴν ἀντιπροσωπεῖαν νὰ καταπολεμήσῃ τὴν πρότασιν τοῦ κ. Κλουζερῆ, οὐχὶ διότι ἐπιδοκιμαστὰ εἶναι ἡ μονομαχία, ἀλλὰ διότι αὐτὴ, κατατασσομένη ἐν

τῇ τάξει τῶν συνήθων καὶ κοινῶν ἐγκλημάτων, ὡς πλινθίων, φόνων, δολοφονιῶν, ὑποβάλλεται εἰς τὰς διακελεύσεις τοῦ ἰσχύοντος ποινικοῦ κώδικος καὶ ἐπομένως δὲν ὑπάγεται εἰς ἰδιαίτερον ὄλος νομοθεσίαν. Ἐτέροι δὲμος βουλευταὶ ὑπεστήριξαν τὴν ἰδέαν τοῦ τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ σχεδίου λαθόντος καὶ ἤξιωσαν ὅπως ἡ βουλὴ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὸ ζήτημα τῆς μονομαχίας καὶ θεασίην ἰδιαίτερα ἀπαγορευτικὰ μέτρα κατὰ τῶν αὐτοδικούντων. Μετὰ τινος ἀμφιταλαντεύσεως ἡ ἐθνικὴ ἀντιπροσωπεῖα, ἀντιβαίνουσα εἰς τὴν γνώμην τῆς ἐπιτροπῆς, ἀπεφάνθη κατὰ τῆς ἀπορρίψεως ταύτης καὶ ἔγνω διὰ πλειοψηφίας 60 ψήφων ἐκ 480 ψηφοφόρων τὸν νὰ καταδιώξῃ τὴν μονομαχίαν, ἥτις μάλιστα ὑπεισδύουσα εἰς τὸν στρατὸν διασπᾷ τὴν ἐνότητα αὐτοῦ καὶ παραβλάπτει μεγάλως τὴν ἐν τῷ στρατῷ κρατοῦσαν πειθαρχίαν.

Οἱ ἐν Γερμανίᾳ πρὸς τὸ ζήτημα τῆς παγκοσμίου ἐκθέσεως, ὅπερ μικροῦ δεῖν ἐξετραχύνετο καὶ προῦκαλει σπουδαίαν ψυχρότητα τῶν γαλλογερμανικῶν σχέσεων, ἔχουσιν τὰς κομματικὰς αὐτῶν διαφωνίας, τὰς ἐπιστοιμῆσιν τὴν προσοχὴν τῆς κυβερνήσεως, ἅτε ἀναλογιζόμενης ὅτι ἡ ἐν τῷ κοινοβουλίῳ ἐπισημῶς τῶν προπαρασκευαζομένων στρατιωτικῶν νομοσχεδίων δύναται νὰ προσκορῶσῃ κατὰ τῆς ἀντιστάσεως σπουδαίας πλειοψηφίας καὶ νὰ ματαιωθῶσιν οὕτω τὰ συλληθθέντα σχέδια περὶ τῆς αὐξήσεως τοῦ στρατοῦ ἐν εὐρεῖ μέτρῳ. Ἡ παραίτησις μάλιστα τοῦ παρὰ τῷ Βατικανῷ ἀντιπροσώπου τῆς Γερμανίας κ. Σλέξερ ἐπὶ μᾶλλον ἐξερεθίζει τοὺς καθολικοὺς Γερμανοὺς καὶ κορυφώνει τὴν ἀγανάκτησιν αὐτῶν, ἥδη δυναστευτικῶν ἐπὶ τῇ ἀποτυχίᾳ τοῦ περὶ σχολῶν νομοσχεδίου καὶ ἀντεγκαλοῦντων τὴν κυβέρνησιν ἐπὶ καθυστερήσει περὶ τὴν ἀνταπόδοσιν τῶν ἴσων. Οἱ ἐν Γερμανίᾳ ὑπεράλλετοι οὐ παύονται διατείνόμενοι ὅτι τῇ ὑποστηρίξει αὐτῶν ἡ κυβέρνησις ἔτυχε τῆς ἐπισημῆσεως τῶν κυριωτέρων νομοσχεδίων καὶ ἀναμνησκόμενοι τῶν εὐτυχῶν ἡμερῶν, καθ' ἃς ὁ σιδηροῦς ἀρχιγραμματεὺς ἐκείνητε πρὸ τῆς ψήφου αὐτῶν καὶ ἐξελίπαρε ταύτην κατὰ τῆς ἰσχυρᾶς ἀντιπολιτεῦσεως· ἡ παραίτησις ἐπομένως τοῦ κ. Σλέξερ, καίπερ πηγάζουσα ἐκ λόγων γήρατος καὶ οὐχὶ ἐκ τῆς πολιτείας τοῦ Βατικανοῦ, καταπολεμούντος τὴν τριπλὴν συμμαχίαν, ἅτε ἐπιζητούσαν διῆθεν τὴν ἐξασθένεισιν τῆς ἐξουσίας τοῦ πάπα συνεπείᾳ τῆς ἐν τῇ συμμαχίᾳ ταύτῃ ὑπάρξεως καὶ τῆς Ἰταλίας, τοῦ ἀσπόνδου τούτου πόλεμου τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας τοῦ ἐν Ρώμῃ ποντίφικος, θεωρεῖται ὡς προεληθούσα εἰσηγήσει τῆς κυβερνήσεως, σκοποῦσιν διῆθεν ν' ἀντικαταστάσῃ τὸν παραιτηθέντα δι' ἑτέρον, φίλου τοῖς διαμαρτυρομένοις Γερμανοῖς, καὶ ἐπομένως προκαλεῖ τὴν δυσαρμόσιν τοῦ κόμματος τοῦ κέντρου. Καὶ τὰ ἐν Ἀφρικῇ δὲ ἀπασχολοῦσι τὴν μερμυρῶν τῶν ἐν Βερολίνῳ, καίπερ στερούμενα τῆς σπουδαίου ὄψεως, ἢν κέκμηται τὰ τῆς Γαλλίας ἐν τῇ αὐτῇ ἡπείρῳ.

Οἱ ἐν Ἰταλίᾳ συντόνος σκέπτονται περὶ τῆς βελτιώσεως τῶν ὀικονομικῶν αὐτῶν, ἅπερ διατελοῦσι πάντοτε ἐν ἐκκρεμῇ καταστάσει καὶ δὲν δύνανται νὰ βελτιωθῶσιν, ἐὰν μὴ ἐγκαταλειθῇ ἡ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ τοῦ βασιλείου, ἡ τὰ μέγιστα ζημιούσα τὰ ὀικονομικὰ συμπερόντα αὐτοῦ καὶ ἐξαντλοῦσα πάντα αὐτοῦ πόρον. Ἡ μετὰ τῆς τριπλῆς συμμαχίας σύσφιξις τῶν δεσμῶν τοῦ βασιλείου ἐπιβάλλει τῇ ἐν Ρώμῃ διευθύνσει τῶν στρατιωτικῶν δαπάνων, ὄλους δυσαναλόγους πρὸς τὴν δύναμιν τοῦ Ἰταλοῦ φορολογουμένου, δικαίως δὲ οἱ κορυφαῖοι τῆς ἀντιπολιτεῦσεως καὶ μάλιστα τοῦ δημοκρατι-

κοῦ κόμματος ὑπέδειξαν τὴν ἀνάγκην τῆς ἀποκιρρίξεως τῆς νῦν πολιτικῆς καὶ τῆς εἰσαγωγῆς σπουδαίων τροποποιήσεων ἐν τῇ πολιτικῇ διευθύνσει, διευκολυνουσῶν καὶ τὴν ἐφαρμογὴν ὀικονομικῶν. Ταῖς εἰσηγήσεις ταύτας ἐπόμενοι καὶ οἱ ἐν τῇ κυβερνήσει προσποιούνται εἰσαγωγὴν ὀικονομικῶν εἰς τὸν προϋπολογισμὸν καὶ διατείνονται ὅτι πᾶσαν καταβάλλουσι μερμυρῶν ὅπως βελτιώσωσι τὰ κακῶς ἔχοντα ὀικονομικὰ τῆς χώρας, ἅπερ εὐλόγως ἀνισχυοῦσι τὴν κοινὴν γνώμην καὶ προσκαλοῦσι τὰς ἀπανταχοῦ τοῦ βασιλείου διατυπούμενας διαμαρτυρίας ἐναντίον τῆς ὀικονομικῆς διαχειρήσεως καὶ τῆς διευθύνσεως τῶν τοῦ κράτους ὀικονομικῶν πόρων. Ὁ κ. Γιολίτης τὰς ἐλπίδας αὐτοῦ ἐβάσιζεν ἐπὶ τὴν πολυπειρίον τοῦ τέως ἐπὶ τῶν ὀικονομικῶν ὑπουργοῦ αὐτοῦ κυρίου Ἐλένα, ὅστις φημιζέται ὡς εἰς τῶν σπουδαιωτέρων ὀικονομολόγων τῆς Ἰταλίας καὶ ἐφήμιλλος σχεδὸν τῶν δύο ἐν Γαλλίᾳ τοιούτων, ἥτοι τοῦ κ. Ρουβιῆ καὶ τοῦ Λέοντος Ζαῖ· ἀμείλικτος ὅμως νόσος εἰς κίνδυνον περιέρχεται τὰς ἡμέρας τοῦ κ. Ἐλένα καὶ ὁ πρωθυπουργὸς τοῦ βασιλέως Οἰμηβέρτου ἐστρεψε τὰ βλέμματα πρὸς τὸν κ. Γριμάλδην, ὅστις καὶ διορισθεὶς διάδοχος τοῦ κ. Ἐλένα πολλὰ τὰ καλὰ ὑποσχεῖται, καίτοι ἡ ἐμπειρία αὐτοῦ, ἥμιστα ὑπολειπούμενη τῆς τοῦ ἀσθενούντος προκατόχου, μικρὸν συμβάλλεται εἰς τὴν ἐπιτευσίν τοῦ ἐπιδωκομένου σκοποῦ, ἅτε τῶν ἡμιμέτρων οὐδὲν συντελούντων ἐν τῇ κρατοῦσῃ νῦν δεινοτάτῃ καταστάσει τῶν τοῦ βασιλείου ὀικονομικῶν. Σὺν τῶν ὀικονομικῶν ζητήμασιν τοὺς ἰταλοὺς ὑπουργοὺς ἀνισχυεῖ καὶ τὸ ἐν Βραζιλίᾳ γεγονός, καθ' ὃ ἰταλὸς πλοίαρχος ἐρίσας πρὸς τελωνοφύλακα ἐν Σάντος, ἐπαρχία τῆς νέας ταύτης δημοκρατίας, προῦκάλεσε μὲν τὴν ὑπὲρ αὐτοῦ ἐπέμβασιν τῆς ἰταλικῆς παροικίας, ἀλλὰ ταυτοχρόνως καὶ οἱ ὀμοφύλοιοι τοῦ τελωνοφύλακος ἐπιτεθέντες ἐναντίον τῶν συνηγόρων τοῦ πλοίαρχου κατεδίωξαν αὐτοὺς τῇ συνδρομῇ καὶ συμπράξει τοῦ στρατοῦ, οὕτω δὲ προῦκλήθη διπλωματικὴ διαφωνία, ἥτις εὐτυχῶς φαίνεται παρελθούσα, τῆς βραζιλιανῆς κυβερνήσεως ἐπαγγελλομένης τὴν ταχέαν ἰκανοποίησιν τὴν ὑπὲρ τῶν οἰκείων ὑπικῶν αἰτήσεων τῆς ἰταλικῆς κυβερνήσεως.

Οἱ ἐν Ρωσίᾳ ἀπαλλαγέντες ἐν μέρει τῶν δεινῶν τοῦ λιμοῦ μαστίζονται νῦν ὑπὸ φοβερωτέρας πληγῆς, τῆς χολέρας, καθ' ἣς αἱ κυβερνητικαὶ συνδρομαὶ καὶ τὰ λαμβανόμενα μέτρα εἰς οὐδὲν σχεδὸν ἀνύουσιν. Ἡ πέραν τῆς Κασπίας καὶ τοῦ Καυκάσου χώρα ἐγένετο χολερόβλητος, μάτην δὲ ἡ κυβέρνησις δραστηρίως ἐργάζεται πρὸς περιορισμὸν τοῦ κακοῦ, ἅτε προσκρούουσα ἐνθεν μὲν κατὰ τοῦ φανατισμοῦ τῶν χωρικῶν, διατεινομένων ὅτι ἡ μάστιξ ἐκ Θεοῦ προέρχεται καὶ μάταια ἐπομένως τὰ θεσπιζόμενα ἀπολυμαντικὰ μέτρα, ἐνθεν δὲ κατὰ τῆς δειλίας τῶν ἱατρῶν, φοβουμένων νὰ εἰσερχῶνται εἰς τὰ χολερόβλητα μέρη καὶ νὰ προσενέγκωσι τὰς ἱατρικὰς αὐτῶν περιβάλλει εἰς τοὺς ὑπὸ τῆς ἐπιδημίας προσβαλλομένους.

Ἐν τῶν μικροτέρων κρατῶν ἡ Ἑλλάς ἔχει νῦν τὸ ὀικονομικὸν πρόγραμμα τοῦ νέου πρωθυπουργοῦ αὐτῆς καὶ ἐκ τῶν ὑποδεικνυομένων ὀικονομικῶν προσδοκᾷ τὴν ἀνόρθωσιν τοῦ ὀικονομικοῦ αὐτῆς ὀικοδομήματος.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΕΝΗ ΥΠΟ

M. E. ΜΙΚΑΛΟΠΟΥΛΟΥ.

Υπάρχει τι μάλλον ἴδιον κτῆμα λαοῦ τινος παρὰ τοὺς θεοὺς αὐτοῦ; Τὸ πρῶτον ἀληθεῖς μάλιστα παρὰ τοῖς λαοῖς τῆς ἀρχαιότητος, οἵτινες ἐν τοῖς θεοῖς αὐτῶν ἐπροσωποποιῶσαν τὴν ἰδίαν ἐθνότητα...

Ἄλλως τε παρὰ πᾶσαν τὴν ζυλοτυπίαν, μεθ' ἧς οἱ Ἕλληνες εἶχοντο τῆς ἰθαγενείας αὐτῶν, πανταχοῦ βλέπομεν αὐτοὺς σχετίζοντας τὴν ἰδρυὴν τῶν πόλεων αὐτῶν πρὸς τὴν ἡμέξιν ἀλλοδαπῶν, οἵτινες, δι' υπερφυσικῆς ῥήμης καὶ σφίλας περικοιμισμένοι, διὰ νέων ἰθίμων μετερρῦθησαν τὰς ἐξεις τῶν κατοικῶν...

Μέχρι τούτου ἡ ἐνομοία τῶν μύθων εἶναι σαφεστέρη: διηλοῦται διηλοῦται οὗτοι ἀνευρηθέντες ἀποικισμοὶ ἐκείνων, ἐξ Ἀνατολῆς διὰ τοῦ ἀποικισμοῦ εἰσέρχονται: ἀλλ' ἐν ἡρώτα τις τίνες ἦσαν οἱ ἀποικοὶ οὗτοι, οὗ περιεστὰτο πρὸ πολλῶ ἀσφαιστέρων ἰδεῶν τὸ πρῶτον δ' ἐνόησαν, οὗτοι οἱ μῦθοι οὗτοι ἔλαβον τὸν τύπον αὐτῶν, οἱ ἔξοι ἀπὸ μακροῦ ἡδὴ εἶχον ἐγκλιματισθῆν ἐν τῇ χώρῃ, ἡ καταγωγὴ δὲ αὐτῶν εἶχε περιέλθει εἰς Αἴθιον...

Ἐν τούτοις ἐκ πάντων τῶν μύθων τούτων προκύπτουσι παρὰ τῷ ἑπιπέδῳ παρατηρητῆ δύο κύρια ἰδέαι, ἐν πρώτοις ἡ γνῶσις ἐξωτερικοῦ τινος κόσμου, μορφωμένη ἐνίστο μετὰ πλειοψηφίᾳ ἐκείνης ἐν τοῖς γεωγραφικοῖς ὀνόμασιν, οἷα ἡ Κρήνη, ἡ Λυκία, ἡ Φρυγία, ἡ Λυδία, ἡ Τρωάς, ἡ Φοινίκη, ἡ Κύπρος, ἡ Αἴγυπτος, ἡ Λιβύη, εἶτα δὲ ἡ γνῶσις τῆς συγγενείας, τῆς συναπτουσίας τὴν Ἑλλάδα τῷ ἐξωτερικῷ τούτῳ κόσμῳ...

Πῶς λοιπὸν δυνατόν νὰ συνδυάσωμεν καὶ ἐξηγήσωμεν τῆς δύο ταύτης ἰδέας ἄλλως ἢ ἀποδεχόμενοι ὅτι οἱ ἀποικοὶ οὗτοι καὶ αὐτοὶ ἦσαν Ἕλληνες, ὅτι προήρχοντο μὲν ἐξ Ἀνατολῆς, ἀλλ' Ἀνατολῆς ἑλληνικῆς, ἐνθα δυνάμει τῆς πνευματικῆς ἐκείνης εὐχερείας, ἥτις χαρακτηρίζει τὴν ἰωνικὴν φυλὴν, ἦσαν ἐμπεποτισμένοι ἐκ τοῦ ἀνατολικοῦ πολιτισμοῦ καὶ εἶχον σημαίνει αὐτῶν τῇ ἀφραγίᾳ τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος...

ἀκτῶν ἐλθοῦσιν ἀποικοί, τοῖς ἡρώδι ἐκείνοις καὶ ἰδρυταῖς τῶν πόλεων, ἐδόθη τὸ ὄνομα τῶν φοινίκων καὶ Αἴγυπτίων.

Καὶ ἐκ τούτου μὲν δὲν ὀφείλομεν ν' ἀρνηθῶμεν ὅτι ἀληθεῖς Χαναανοὶ ἐλθόντες ποτὲ ἀπέκισαν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐλαλήδαμεν δὲ ἴδω ἀνωτέρω περὶ τῶν σταθμῶν αὐτῶν, ἡ μελέτη δὲ τῶν διαφόρων τύπων θὰ παράσχω ἡμῖν ἀφορμὴν νὰ μνημονεύσωμεν πλειόνων οὐχ ἴστων, ἔχοντες ὅτι ὄφει τὴν ἐθνικὴν τῶν Ἑλλήνων πρὸς τοὺς Σμύρνας ἀντιπάρθειαν, δὲν δυνάμεθα νὰ ὑπολάβωμεν πιθανὸν ὅτι ἡγεμονικοὶ οἶκοι, ἐπὶ μακρὸν καὶ εὐκλειδῶς βιώντες ἐν μέσῳ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἰδρύθησαν ὑπὸ γνηθίων φοινίκων...

Ἄλλ' οἱ ἰεροθαλάσσιοι Ἕλληνες πρὸς τοὺς ἰδίους ὀνόμασι, τοῖς εἰλημμένοις ἐκ τῶν χωρῶν, ἐξ ὧν εἶχον ἐξέλθει, ἔφερον καὶ γενόσθησαν τινὰ ὀνόματα, ἀνάλογα τῷ Ἰαβάν, δι' ὧν ἐκαλοῦντο ἐν Ἀνατολῇ, ἥτινα δ' ὡς ἐκεῖνα εἶχον τὴν σημασίαν τοσοῦτον εὐρείαν, ὅσον καὶ ἀνεπαρκῶς φησισμένον.

Τὸ μάλιστα διαδεδομένον ἐκ τῶν ὀνομάτων τούτων ἦν τὸ τῶν Δελέγων, δι' οὗ κατὰ τοὺς ἀρχαίους ἐδηλοῦτο μὲν τῆς λαοῦ 3, Ἀλέγεις ὑπῆρχον ἐν Λυκίᾳ, ἐν Μιλήτῳ, ὡς καὶ ἐν Τρωάδι. Ὁ Πρίαμος πορεύεται εἰς τὰ ὄρη τῆς Ἰδίας, ζιτῶν λέλεγα γυναικά, ἐν Καρδίᾳ δὲ ἐδουκίοντο παλαιὰ φρούρια καὶ ἀρχαῖοι τάφοι καλούμενοι Δελέγιοι. Ἐν τῇ Βερώσικῃ Ἑλλάδι ἔχην τοῦ ὀνότουτον ἀνευρηθῆσθαι πανταχοῦ, ἐνθα οἱ τῆς Ἀσίας Ἕλληνες ἐγένοντο δεκτοὶ καὶ διέωσαν τὸν πολιτισμὸν, ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τῆς Μεσογείας, τῆς Λυκονίας καὶ τῆς Ἠλίδος, ὅπου καὶ ἐν Μεγάρῳ, ἐνθα ὁ τὴν ἐπιτόπιον ἰστορίαν ἐγκαινίσας ἦν Δελεῖς ἀνὴρ, ἐξ Αἰγύπτου ἐλθὼν. Οἱ Ἑπείοι, οἱ Λοκροὶ, οἱ Αἰτωλοὶ, οἱ Καυκίονες, οἱ Κουρῶτες, οἵτινες ἔσκον τὴν δυσμηκίαν τῆς Ἑλλάδος ἀκτῆν καὶ ἴστω τὸ ὄνομα τῶν Τυθίων διευκρίθησαν εἰς τὰς παρακειμένας νήσους, ἰδιοκρίθησαν ὡς ὁμόφυλοι τοῖς Δελεῖσι.

Οἱ Κίπροι ἀπατελοῦσι τὸ ὄμοζυγον τῶν Δελέγων, ἡ ὁμοίότης δὲ εἶναι τοσαύτη, ὥστε θύναται ν' ἀπατήσῃ τινὰ Ὀρίωνται ὡς «Κίπροι βαρβαροφώνοι» ἀλλ' ἐν τούτοις ἔροισθαι ὅτι ὁ Ἀπὸλων ἐλάλησεν ποτὲ ἐν γλώσσῃ κορινθίᾳ, Αἰθίομοι τῆς Ἑλλάδος οἱ κογένειαι ἰσχυρίζονται ὅτι κατῆγοντο ἀπὸ Καρῶν, δὲν δύναται τις

1) Περὶ τῶν Καρῶν καὶ ἰσίων ἐκτεθειμένων ὡς φοινίκων ἴδε E. Curtius, Ionier, s. 15. 19. Καὶ E. Renan δι' (Histoire générale des langues Sémitiques, I. 44) φρονεῖ ὡσαύτως ὅτι ἐκ τῶν ὀνομα τῶν φοινίκων πρῶτον περιλαμβάνει τῆς τῶν ἰωνικῶν φύλων πρὸς τὴν ὄψιν μεταναστεύσαντες.

2) Ἴδε τὸ πρῶτον ἐκτεθειμένον ἐν τοῖς ἔμπροσθεν. 3) Ὁ Σουίτς: τῷ ὀνόματι τῶν Δελέγων ἀποδίδουσι τὴν σημασίαν τῆς λέξεως οὐ μὲν καί οἱ. Ἐν γένει περὶ τῆς κατὰ τῆς ἀρχῆς τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας ἀναφανομένης «συγγένειας ἰσίων» καὶ τῶν «μεγάρων» ἴδε: Στράβ., σ. 678 καὶ Deimling, Letoger, s. 99. τῷ ἔργῳ τούτῳ ὄντος τοῦ καταλληλοῦτος εἰς τὴν περὶ τῶν Δελέγων μελέτην.

4) Κατὰ τὸν Kiepert (Monatsber. der Kgl Acad. d. Wiss., 1861, s. 144) οἱ Αλέγεις, ἄλλοι παρὰ τοὺς σημεῖους Πελαγονοί, εἶναι οἱ αὐτοὶ τοῖς Ἰλλυριοῖς, ὧν οἱ ἀπόγονοι σήμερον εὐρίσκονται παρὰ τοῖς Ἀλβανίσι.

5) Ἴδε περὶ τούτων ἐν τοῖς ἔμπροσθεν. 6) Καὶ ἀφ' ἑαυτῶν οἱ «Ὀμ. Ἰλιάδ.», B, 867). Ὁ χαρακτηριζόμενος οὗτος ἐπίδοτος καὶ τοῖς Ἠλείοις καὶ Ἑρετριεῖσι (Deimling, s. 92).

7) Ἰεροδ. II, 135. 8) Περὶ κορινθίᾳ καταγωγῆς ἀθηναίων οἰκογενεῶν ἴδε Ἰεροδ., E', 66, περὶ τοῦ Θεμιστοκλέους: δι' ὑπὸ τοῦ Φανίου ἀναφερθέντος ὡς ἐπὶ Καρῶν τὸ γένος ἔλκοντες. Πλουτάρχ., Ο. ε. μ. σ. τ., Γ. Πρὸς δὲ κατὰ τὸν Φίλιππον τὸν Σουαγγελέα, ὑπὸ τοῦ Στράβωνος (σ. 662) ἀναφερθέντος, ἐκ Καρίας προήλθον πλείστα ἑλληνικὰ ὀνόματα.

δὲ ν' ἀποδείξῃ ὅτι ὁ λαὸς ἐκεῖνος ἦν Χαναανίτης φυλῆς. Ἀντικεινὸν μάλλον τοῖς νοθογενεθῆν ἐκείνους λαοῖς, περὶ ὧν ἐλαλήδαμεν ἀνωτέρω προελθόντες δὲ ἐκ φυλετικῆς τινος κρήματος, ἦσαν προωρισμένοι, ὅπως γέγονται οἱ διερχόμενοι καὶ τὰ διάμεσα οὐτως εἰπεῖν τῶν διαφόρων λαῶν. Οὕτως ἐπὶ τινα χρόνον μεγίστην εἶχον ῥοπήν ἐπὶ τῆς περὶ τὴν Μεσόγειον ἀναπτύξεως τοῦ πολιτισμοῦ: ἀλλὰ, ὡς γενικῶς συμβαίνει τοῖς νόθοις τούτοις λαοῖς, ἐξέλιπον κατὰ μικρὸν, μὴ καταλείποντες ἔχην διαρκεῖς τινος ἱστορίας. Τὴν γλῶσσαν αὐτῶν συνίστασαν διάφορα στοιχεῖα, ἡ χώρα δ' αὐτῶν ἕνεκα τῶν πλείστον σημάτων μεταναστῶν, οὓς περιεῖχεν, ἐκαλεῖτο κυρίως φοινίκη: οὐδόλας ἄπορον λοιπὸν ὅτι οἱ τῆς Εὐρώπης Ἕλληνες διεῖδον παρ' αὐτοῖς ἐξωτικὴν ἔλας φυσιογνωμίαν. Ἐχαρακτηρίζοντο ὡς περὶ αὐτῶν χερσὶν περιεβαλλόμενοι οἱ τῆς ἀρχαιότητος Νορμανδοὶ οὗτοι, ἔχον ἐν τῷ Αἰγυφίᾳ καὶ ἐπεκτείνοντο κατὰ μῆκος τῶν ἀκτῶν. Ἐν τούτοις τὸ ὀρηκτικὸν αὐτῶν ἦν ἐν τῇ Μικρῇ Ἀσίᾳ, εἶχον δὲ ἐκλείπει τὴν ἔδραν αὐτῶν μεταξὺ Φρυγῶν καὶ Ἠιδίων, ὑποτάξαντες πρῶτον τμήμα τὴ τῶν Δελέγων. Συνήπιοντο, ὡς λέγεται, διὰ τῆς κοινότητος τοῦ θρησκευτικοῦ τοῦ Λυδοῦ καὶ τοῖς Μυδοῖς. Παρ' αὐτῶν κυρίως οἱ Εὐρωπαῖοι ἔλαβον πολεμικὰ ὄργανα, οἷον τὴν λαθὴν τῆς ἀσπίδος, τοὺς θυροῦς, τὴν χαλκίνην καὶ μετὰ κυματίζοντος λῆφου περικεφαλαιῶν. Ἡ παρὰ τοὺς οὐδόλας ἀποδίδουσι τοῖς Καρδίον οὕτως εὐρεῖν καὶ διαρκῆ ῥοπήν, οἷαν τοῖς Δελεῖσι. Εἶναι τυχοδιωκτικώτεροι τούτων καὶ ταχύτερα ἐκλείπουσιν. Ἐνιαχοῦ, ἐν Μεγάρῳ δὲ ἰδίᾳ, τὴν χώραν ἐπέθεσαν κατὰ πρῶτον οἱ Κίπροι, εἶτα δὲ, πολλὰς μετὰ ταῦτα γενεάς, οἱ Δελεγεῖς. Ἡ παρὰ τοὺς αὐτοὺς δεκτικὴν ὅτι παρὰ τοῖς Καρδίον ἐνοεῖται λαὸς ἀρχαιότερος, χαρακτηριστικῶς ἐξωτικῆς, ὅτι δὲ οἱ Αλέγεις ἰθαροῦντο ὡς φυλὴ ἴστων ἑτερογενῆς καὶ μάλλον πεπολιτισμένη.

Ὅμως καὶ οἱ τῆς Ἀνατολῆς Ἕλληνες δὲν ἦσαν ὁμοιομορφοὶ οἱ οἱ, οὐδὲ παρόμοιοι πάντοτε οἱ αὐτοί. Τούναντιον κατὰ τοὺς αἰῶνας, καὶ οὓς κατεῖχον τὴν εὐρωπαϊκὴν ἡπειρον, διετέλουν καὶ αὐτοὶ οὗτοι ἐν τῇ δραστηριότητι τῆς ἀναπτύξεως αὐτῶν ἡδέαι. Ἀφήρουν κατὰ μικρὸν ἀφ' ἑαυτῶν τὰ ξένα στοιχεῖα, ἡ ἴδια αὐτῶν φυσιογνωμία διεγράφετο σαφέστερον, τὰς ποικιλίας δὲ ἠδέαι τῆς ἀναπτύξεως ταύτης θὰ διημιθῶμεν ν' ἀνεύρωμεν ἐν τῇ ἐπὶ τῶν κατοικῶν τῆς Ἑλλάδος ῥοπή, ἰδίᾳ δὲ ἐν τῇ ἰστορίᾳ τῆς θρησκείας.

Οἱ Πελαγονοί, ὥστε οἱ ἄλλοι κλάδοι τῆς ἁγίας ὀμοφυλίας, οἱ Ἰνδοί, οἱ Πέρσαι καὶ οἱ Γερμανοί, ἐλάτρευον τὸν ὑπέρτατον θεὸν ἀνευ ὕλικῆς εἰκόνας καὶ νοοῦ αὐτοῦ. Κατ' αὐτοὺς αἱ ὑψηλαὶ κορυφαὶ ἦσαν βωμοὶ ὑπὸ τῆς φύσεως ἐνηγεμένοι, αὐτοὶ δὲ ἡ ψυχή, ὡς καὶ τὸ σῶμα, ἐφαινοντο πλησιέστερον ὄντα τῷ οὐρανῷ. Ἐπεικαλοῦντο τὸν Ὑψίστον τοῦτον, οὐδὲν προσωπικὸν ὄνομα ἀποδιδόντες αὐτῷ, διότι τὸ ὄνομα Ζεὺς (Deus) σημαίνει ἀπὸ τῶν τῶν οὐρανῶν, τὸν αἰθέρα, τὴν φωτεινὴν τὸν Ἄωρον κατοικίαν ὅτε ἠέλειον νὰ δεξιῶν ἡμετέραν αὐτοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων σχέσιν, ἐκαλοῦν αὐτὸν ὡς δημιουργὸν πάντων τῶν ζῶντων Δία πατέρα.

Ἡ καθαρά αὐτὴ καὶ ἀγνή θρησκεία τῶν ἀεθίων Πελαγονῶν κατέλιπε ταῖς μετὰ ταῦτα γενεαῖς ἄλλο τι ἢ εὐσεβεῖς ἀναμνήσεις ἐν μέσῳ τῆς ὑπὸ ἀγαλμάτων οἰκουμένης καὶ ὑπὸ ναῶν κεκαλυμμένης Ἑλλάδος ἐφαινοντο καπνίζουσαι ὡς τὸ ἀρχαῖον αἰ κορυφαί, ἀφαιρομένηαι ἔκκειτο, ὅς οὐκ οἶκει ἐν χειροποιήτοις

1) Περὶ τῆς καταγωγῆς τῶν Καρῶν ἴδε Schumann, Griech. Alterth., II, 2. 89. Ὁ E. Renan (Hist. gén. des langues semit., I, 49) λέγει: «Τὰ πλείστα τῶν ὑπὲρ τῆς σημεῖους καταγωγῆς τῶν Καρῶν ἐπιχειρήματα εἶναι ἀνευ ἀξίας». Ἴδε πρὸς τούτους N. Jahrb. für Philol., 1861, s. 444. Ὁ Wachsmuth (Stadt. Athen, s. 446) ἐπιφέρειται εἰς τὴν σημεῖον καταγωγῆν τῶν Καρῶν.

2) Περὶ τῶν Δελέγων, τῇ τῶν ὀπλων βίβ. συσταματοποιηθέντων τῷ κορινθίῳ λαῷ («τοῦ Κορινθίου μούρα, ἅμα τοῖς Καρδίον στρατεύομενοι»), ἴδε Στράβ., σ. 611.

3) Περὶ τοῦ Καρῆ καὶ Αλέγεις ἐν Μεγάρῳ ἴδε Πausan., A', 20, σ. 11. Ἐν Μεγάρῳ διακρίνονται κάλλιον οἱ πρὸς κυριότητα θυμῶν, οἱ ἐκ τῶν ἑλληνικῶν φύλων τῶν ἀκτῶν συγγενοῦσθαι, ἴδε καὶ Giddon Vogl., De rebus Megarensium, 1851, s. 5. καὶ ἔξῃ.

4. (Πελαγονοὶ θεοὶ ἐνεργήσαντες) ἐπωνομασθῆν οὐδ' ὄνομα ἐπισείοντο οὐδὲν αὐτῶν (Ἰεροδ., II, 52).

οἰκίμασι. Πρῶτον ἐν ταῖς ἀρχαῖαις θρησκείαις ἡ πρωτόγονος πάντοτε βῆσις, τὸ ἀπλοῦστατον στοιχεῖον, διετηρήθη μακρότερον καὶ πιστότερον οὕτω διὰ τῶν ὑπὸ τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας πεπληρωμένων αἰῶνων ὁ ἀρχαῖος ἀσώματος καὶ ἀπροσπέλατος Ζεὺς ἐξηκολούθησε ὡς φῶς καταλάμπων τὴν διαδόχην κορυφὴν τοῦ Λυκαίου, κατενόει τις δὲ ὅτι ἐπέβαινε τοῦ κράτους αὐτοῦ, ὅτε ἐδῆλατε πᾶσαν σκίαν ἐκλείπουσαν. Αὐτὸς ὁ λαὸς διετίθησεν ἐπὶ μακρὸν εὐσεβεῖ φύκην πρὸς τὰ ὀνόματα καὶ τὰ σημεῖα, τὰ τεύοντα εἰς τὴν ὕλικὴν παράστασιν τοῦ θεοῦ ὄντος. Οὕτω πρὸς τῷ βωμῷ, τῷ ἰδρυμένῳ τῷ Ἀγνώστῳ θεῷ, ἐβλεπέ τις τῆδε κἀκεῖσε ἐν ταῖς πόλεσι βωμοὺς ἰδρυμένους τοῖς «ἰσίοις», τοῖς «μεγάλοις», τοῖς «οικτιρῶσι» θεοῖς, τὰ πλείστα δὲ τῶν ὀνομάτων τῶν θεῶν ἐν Ἑλλάδι ἦσαν ἀρχαῖον οὐδὲν ἄλλ' ἢ χαρακτηρισμοὶ τῆς θεότητος, ἀγνώστου ὡς πρὸς τὴν οὐσίαν αὐτῆς.

Ἀδύνατος ἦν ἡ ἐν πάσῃ τῇ ἀγνώστῃ αὐτῆς διατήρησις τῆς πελοποννησιακῆς ταύτης λατρείας. Ἐν πρώτοις δὲν δύναται τις ν' ἀρνηθῆ ὅτι παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ὥσπερ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἄρσιος λαοῖς, ὑπῆρχον σπέρματα πολυθεϊτικῶν ἰδεῶν καὶ οἱ συνεπιγόντο ταῦτα ἀπὸ τῆς ἀρχαῖης πατρίδος αὐτῶν. Θρησκεία, ἰδρυμένη ἐπὶ τῆς λατρείας τῆς φύσεως, δὲν ἠδύνατο νὰ παραμείνῃ ἐν τῇ καθαρῇ καὶ ἀπλῇ ἰδέᾳ πρώτης τινὸς δυνάμεως, παρεχούσης τὴν ἐν τοῖς ἐγκάτοις τῆς φύσεως κωλοφορίαν τῆς ζωῆς. Παρὰ τῷ μεγάλῳ τούτῳ παράγοντι ὑπῆρχον δευτερεύουσαι δυνάμεις, αἵτινες ἐκάστη ἔτυχον τοῦ ἰδίου μέρους τῆς λατρείας οὕτως ἡ τῶν Νυμφῶν ἰδίᾳ λατρεία κατέλαβεν ἀπὸ τῆς ὑπέρτατης ἀρχαιότητος τὴν ἐν τῇ δημόδιᾳ θρησκείᾳ θέσιν αὐτῆς.

Ἐτέρα αἰσθητοτέρα μεταπολίσις τῆς θρησκευτικῆς ἰδέας σχετίζεται πρὸς τὴν διαίρεσιν τοῦ λαοῦ εἰς φυλὰς καὶ εἰς κληρονομήτους δῆμους. Οἱ μετανάστα, ἐνιδρούμενοι ἐν τινὶ χώρᾳ, ἠέλειον νὰ εὐρισθῶν ὁρατὰ σημεῖα καὶ ἐχέγγια τῆς θείας εὐνοίας, ἐν τοῖς διαφόροις δὲ δῆμοις ὑπὸ διαφόρους ἐπιθέσεις προσέδωκαν τὴν θεότητα. Ἡ τοῦ Θεοῦ ἰδέα διεθροῦθη, οὕτως εἰπεῖν, ὡς καὶ ἡ ἐθνότης. Ἡ λατρεία ὀσμύρας ἀπέβαινε ποικιλοτέρα καὶ μάλλον συνεδέετο πρὸς ὁρατὰ πράγματα, οἷα αἱ πηγαί, οἱ χεῖμαροι, τὰ σπύλαια, τὰ δένδρα, οἱ λίθοι οὕτω δὲ ἡ θρησκεία βαθυμὴν ἔχθη εἰς τὸν ταυτισμὸν τῶν ἰδεῶν αὐτῆς πρὸς τὰ ὕλικὰ σύμβολα.

(Ἀκαλοῦθε).

O APPIANOS.

Ὅτε ἐπέκειτο ἡ εἰς Ἀσίαν διάδοσις Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου, ἅπας ὁ ἑλληνικὸς κόσμος εἶχε ἀποδώσει εἰς τὸ ἔργον αὐτοῦ ἐκείνη ὑψίστην σπουδαιότητα, πολλοὶ δὲ τῶν ἐν γράμμασι καὶ ἐπιστήμασι διαπρεφάντων τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἀνδρῶν προθυμῶτα προσηκολούθησαν τὸν μέγαν ἐκεῖνον κατακτητὴν, ὅπως γράψωσι τὰ πολεμικὰ αὐτοῦ ἔργα. Τσοῦτω δ' εἶχε ἐν Ἑλλάδι κορυφῶθῆ τὸ διαφέρον ἵππερ τοῦ ἀναλαβόντος τὸν κατὰ τοῦ βαρβαρισμοῦ ἀγῶνα, ὥστε οἱ ἐπιχειρήσαντες νάναγρῶσι τὰς πράξεις αὐτοῦ δὲν ἐξηκολούθησαν μόνον εἰς ἐκείδιν τῶν μαχῶν καὶ περιγραφῆν τῶν πολεμικῶν αὐτοῦ κατακτάσεων, ἀλλὰ καὶ τοσοῦτω ἐπεπολόγησαν περὶ τῶν καθέκαστα, ὥστε ἀνεύρωσαν καὶ περιέγραψαν τὰ κατὰ τὸν Μακεδόνα, ὡς εἰπεῖν, σπουδαίην πρὸς σπουδαίην. Ἀναφαίνονται ὅθεν οἱ συγγράξαντες «Βασιλείους ἐφημερίδας», «Σταθμοὺς τῆς Ἀλεξάνδρου πορείας» καὶ οἱ «Βημια-

1) Περὶ τοῦ Α υ κ ε ρ ο υ Διὸς ἴδε E. Curtius, Peloponnesos I, 302.

2) Περὶ τῆς σχετικῆς μονοθεϊτικῆς τάσεως τοῦ πελαγονικοῦ αἰῶνος ἴδε B. Stark, Die Epochen der griechischen Religionsgeschichte, ἐν τοῖς Verhandl. d. XX. Philologenkongresses (1851) s. 59. Διέφορον γνώμην ὑποστηρίζει δ' Overbeck, Zeusreligion ἐν τοῖς Abhandl. d. K. Sachs. Ges. d. Wiss. Phil.-Hist. Klasse IV.

3) Περὶ τοῦ Διὸς σχετικῶς πρὸς τὴν λατρείαν τῶν Νυμφῶν καὶ τῶν ποταμῶν ἴδε Stark, Nidee, s. 412.

τιταίβ. Ἀλλ' ἐκτός τούτων ἡσχολήθησαν βεβαίως περὶ Ἀλεξάνδρου καὶ περὶ τῶν ἔργων αὐτοῦ καὶ ἄλλοι ἐξ ἐπαγγέλματος ἱστοριογράφοι, ὡς ὁ περιβόητος σοφιστὴς Ἀναξίμενης ὁ Λαμψυκινός, ὁ Οὐλύβιος Καλλισθένης καὶ λοιποὶ, ὧν τὰ συγγράμματα δὲν περιεβόησαν δυστυχῶς μέχρις ἡμῶν. Ἰδιόζουσαν ἄνωξ θέσιν κατέχει ἐν τῇ ἡμετέρῃ ἐθνικῇ καὶ ὅλου φιλολογίᾳ τὸ ἱστορικὸν ἔλεξιάνθηρον Ἀναβάσιος ἐπιγραφόμενον ἔργον τοῦ Ἀρριανοῦ, διακριθέντος οὐ μόνον ἐπὶ ἱστορικῷ καὶ γεωγραφικῷ, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ φιλοσοφικῷ εὐρέθους. Περὶ τοῦ συγγραφέως δὲ τούτου πρόκειται νῦν ἀσχετοῦσθαι ἐνταῦθα τὸν λόγον.

Α'

Περὶ τοῦ βίου τοῦ Ἀρριανοῦ.

Ὁ Φλαβίος Ἀρριανὸς ἐγεννήθη ἐξ ἐπιφανοῦς οἴκου πιθανῶς περὶ τὰ τέλη τῆς πρώτης, ἢ τῆς ἀρχῆς τῆς δευτέρας μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος ἐν τῇ πρωτεύουσά τῆς ἐν Μικρασίᾳ ἐπαρχίας Βιθυνίας, τῇ Νικομηδείᾳ, ἥτις ἦν τὸν μεγίστον καὶ φηροτάτον τοῦ ἀρχαίου κόσμου πόλεον. Περὶ τοῦ βίου καὶ τῆς διανοητικῆς τοῦ ἀνδρὸς μορφώσεως δὲν ἔχομεν δυστυχῶς ἱκανὰ καὶ ἀκριβεῖς ἐκ τῆς ἀρχαιότητος εἰδήσεις, διότι ἡ κυριώτατι πηγή, ἐξ ἧς ἐδυνάμει πάντως νῦν ἀντλήσωμεν αὐτὰς, ἦτο ἡ «Βιθυνιακὰ» τοῦ ἐν λόγῳ κειμένου συγγραφέως δὲν περιεβόησαν ἡμῖν. Ἐν δὲ τοῖς ὑπόλοιποις ἴδιαι συγγράμμασιν αὐτοῦ οὐδὲν ἢ ἐλάχιστα μόνον περὶ αὐτοῦ ἠμλεῖ ὁ ἱστορικὸς, ὅστις, καθ' ἃ ἐν τῇ Ἀναβάσει ἀποφαίνεται μετὰ πᾶσις τινος ὑπερῶμας, ἀποφεύγει καὶ ἡμίση ἐκτενῶς περὶ αὐτοῦ. Λέγει δὲ τὰ ἔξῃς μόνον ὀλίγα. «Ἐνθεν καὶ αὐτὸς ὀμιλεῖται ἡμῖν, οὐκ ἀπεξίσως ἑμαυτὸν φανερῶς καταστήσειν ἐς ἀνθρώπουσιν τὰ Ἀλεξάνδρου ἔργα. ὅστις δὲ ὦν ταῦτα ὑπὲρ ἑμαυτοῦ γινώσκω, τὸ μὲν ὄνομα οὐδὲν δεῖμαι ἀναγράφαι, οὐδέ γὰρ οὐδὲ ἠγνοῦσθαι ἐς ἀνθρώπουσιν ἐστίν, οὐδὲ πατρίδα, ἥτις μοι ἐστίν οὐδὲ γένος τὸ ἐμόν, οὐδὲ αἰ εἰ τινα ἀρχὴν ἐν τῇ ἑμαυτοῦ ἴδω· ἀλλ' ἔκαινο ἀναγράψω, ὅτι ἔμοι πατρίς τε καὶ γένος καὶ ἀρχαὶ οἶδα οἱ λόγοι εἰδί τε καὶ ἀπὸ νέου ἐπὶ ἐγένοντο».

Ὁμοίως ἀπόλετο καὶ ἡ ὑπὸ Δίωνος τοῦ Κασσίου κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Σουῖδου¹ συγγραφήναι Ἀρριανῶν βιογραφία. Διὸ καὶ ἀνάγκην περιοριζόμεθα ἀποκλειστικῶς ἐπὶ τῶν πενιχρῶν εἰδήσεω, ἧς παραδίδωσιν ἡμῖν ὁ κατὰ τὴν ἐνάτην μ.Χ. ἑκατονταετηρίδα ζῶν Φώτιος ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ ἢ Μυριόβιβλῳ αὐτοῦ² καὶ αἰτινες ἴπτονται τῶν ἐξωτερικῶν ἀξείων τοῦ βίου τοῦ ἡμετέρου ἱστορικοῦ. Οὐτός ὁ Ἀρριανὸς, λέγει ὁ Φώτιος, φιλόσοφος μὲν ἦν τὴν ἐπιστήμην, ἐς τῶν ὀμιλητῶν ἑπικτήτου, κατὰ δὲ τοῖς χρόνοις Ἀντωνίου τοῦ Πίου καὶ Μάρκου τοῦ Ἀντωνίνου ἐγνωρίσθητο ἐπισημασθῆναι δὲ αὐτὸν Σενοφῶντα νέον· διὰ δὲ τὸ τῆς παιδείας ἐπίσημον ἄλλας τε πολιτικὰς ἀρχὰς ἐπίστέθη καὶ ἐς τὸ τῶν ὑπᾶτων ἀνάθη τίλος. Ἐγραψε δὲ βιβλία καὶ ἕτερα, τῶν μὲν διατριβῶν ἑπικτήτου τοῦ διδασκάλου ὅσα ἴσμεν βιβλία οὐκ ὀκτώ, τῶν δὲ ὀμιλιῶν τοῦ αὐτοῦ ἑπικτήτου βιβλία δέκα· ἰσχνὸς δὲ τὴν ἑσάνην ἐστὶ καὶ μημητὴς ὡς ἄλλοις Σενοφῶντος· φασὶ δὲ αὐτὸν καὶ ἕτερα γράψαι, ἃ οὐκ εἰς ἡμετέραν ἀφίκετο γένων· ὅλλοι δὲ ὡς οὐδὲ μνημονεύει σοφίας τε καὶ θυμῶος ἀπελείπετο».

Ἐκ τοῦ χωρίου τούτου μανθάνομεν ὅτι ὁ Ἀρριανὸς ἦτο μαθητὴς τοῦ στωικοῦ φιλοσόφου ἑπικτήτου, ὅτι ἐξ ἑπὶ τῶν χρόνων τῶν Ῥωμαίων αυτοκρατορῶν Ἀδριανοῦ, Ἀντωνίνου τοῦ Εὐσεβοῦς¹ καὶ Μάρκου Ἀδριανίου². Τοῦ ἑπικτήτου ἀποστάτο ὁ Ἀρριανὸς, κατὰ Heintze³, ἐν Νικοπόλει τῆς Ἱπείρου, ἐνθα κατέφυγεν ὁ φιλόσοφος μετὰ τὸν διωγμὸν, ὃν ἤγειρεν ἐν Ῥώμῃ κατὰ τῶν φιλοσόφων ὁ αυτοκράτωρ Δομντιανός, ἐξορίσας αὐτοὺς ἐκεῖθεν⁴. Λέγεται δ' ὅτι ὁ ἑπικτήτος ἐλθὼν εἰς Νικόπολιν μετ' ἄλλων φιλοσόφων ἱδρυσεν αὐτοῦ φιλοσοφικὴν σχολήν, ἐν ἣ προσεβίβασεν ἱκανοὺς μαθητὰς, ὧν εἰς καὶ ὁ Ἀρριανός. Ὁ ἀδελφεὸς ὅμως δὲν ἀποδέχεται ὡς βεβαίαν τὴν εἰδησιν, ὅτι ὁ ἡμέτερος ἱστορικὸς ἐν Νικοπόλει ἐμαθήτευσε παρὰ τῷ φιλοσόφῳ ἑπικτήτῳ καὶ βεβαίαν μόνον θεωρεῖ ὅτι ὁ Ἀρριανὸς στενωδὸς συνεδέθη μετὰ τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ, οὐ τὰς φιλοσοφικὰς ἀρχὰς ἀνέγραψεν ἐν οὐκὶ διατριβαί⁵.

Ἄφου διετρίψεν ὁ Ἀρριανὸς παρὰ τῷ ἑπικτήτῳ καὶ ἐμαθήτευσε τὸ φιλοσοφικὸν αὐτοῦ περὶ ἠθικῆς καὶ καθικόντων σύστα-

μα, φηίνεται εἶτα ἀπελθὼν εἰς Ἀθήνας πρὸς τελειοποίησιν τῶν σπουδῶν αὐτοῦ⁶, ἐνθα ἐνεκα μὲν τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ γνώσεων μεγάλως ἐτιμήθη, ἀεὶ αὐτοῖς τῶν δικαιομάτων τοῦ Ἀδριανίου πολιτοῦ, ἐνεκα δὲ τῆς πρὸς τὸν ἑπικτήτον στενής σχέσεως αὐτοῦ, οἷα συνέδεον ἄλλοτε τὸν Σενοφῶντα πρὸς τὸν Σωκράτην, ἀπέδθη αὐτῷ τὸ ἐπώνυμον ἐνέου Σενοφῶντος⁷, ὃν ἔκτοτε ἀείπειτο ἡμεῖς ἐν τοῖς συγγράμμασιν αὐτοῦ, καθ' ἃ αὐτὸς περὶ τούτου μαρτυρεῖ, λέγων ἐπὶ λέξει τάδε⁸: «Ὅσα δὲ ἐλείπειν μοι δοκεῖ (Σενοφῶν ὁ Ἀθηναῖος, ταῦτα λέξω, ὁμῶν μὸς τε ὃν αὐτῷ καὶ πόλεως τῆς αὐτῆς καὶ ἡμῖν ταῦτα ἀπὸ νέου ἐσπουδακῶς, κυνηγῆθαι καὶ στρατηγίαν καὶ σοφίαν». Τὸ χωρίον τοῦτο δὲν ἀποκλείει βεβαίως τὴν πιθανότητα, ὅτι ὁ Ἀρριανός, ὅστις ἐκ παίδων ἐπὶ ἐπαυσε νάπομνηθῆ τὸν Σενοφῶντα οὐ μόνον ὡς συγγραφεῖ, ἀλλὰ καὶ ὡς φιλόσοφον καὶ ἱστοριογράφον⁹, οἰκοθεν ἐλαβε καὶ ἐφήρμοσεν εἰς αὐτὸν τὸ ἐπισημὸν ἐπώνυμον. Οὕτω δὲ ἀποκαλεῖ αὐτὸς αὐτὸν¹⁰ «Σενοφῶντα Ἀθηναῖον», διακρίνον τὸν ἀρχαιότερον Σενοφῶντα διὰ τῆς προσθήκης αὐ προσυτίτου¹¹. Ἰσαύτως καὶ ὁ Λουκιανὸς ἀποκαλεῖ τὸν Ἀρριανὸν ἄλλως Σενοφῶντα ἢνευ οὐδεμιᾶς διακρίσεως¹².

Ἐν Ἀθήναις ὢν ὁ Ἀρριανός, ἐγνωρίσε πιθανῶς τὸν αυτοκράτορα Ἀδριανόν, ὅτε οὕτως μετὰ τὴν πρώτην μεγάλην αὐτοῦ ἀπὸ τῶ κρείττους περιουσίαν, καθ' ἣν διετρίψεν ἐπὶ τινὰ χρόνον εἰς διαφόρους μεγαλόπολεις τῆς Μικρασίας, ὡς εἰς Νίκαιαν, Νικομηθεῖαν καὶ Κύζικον, διήμεμεν ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐν Ἀθήναις κατὰ τὴ 126 μ. Χ. ἴσως δὲ τότε, συμμορφούμενος πρὸς ἐκδηλωθεῖσαν τοῦ αυτοκράτορος ἐπιθυμίαν, κατέλιπε τῆς Ἀθῆνας(;) καὶ ἀπῆλθεν εἰς Ῥώμην. Δὲν εἶναι δὲ ἀπίθανον ὅτι, καθ' ἃ Δίων ὁ Κασσιός¹³ ἀναφέρει, ἀπενεγρήθη τῷ ἱστορικῷ ὑπὸ τοῦ Ἀδριανοῦ εἰς ἐνδειξὴν τῆς πρὸς αὐτὸν αυτοκρατορικῆς εὐνοίας καὶ ὑπολήψεως τὸ δικαίωμα τοῦ Ῥωμαίου πολιτοῦ καὶ κατ' ἀκολουθίαν τῆς γενόμενης ταύτης ἀπονομῆς ἀπεδέξατο ὁ Ἀρριανὸς τὸ Ῥωμαϊκὸν οἰκογενειακὸν ὄνομα Flavius. Τὸ αὐτὸ ἀκριβὲς συνέβη καὶ εἰς τὸν Ἰουδαῖον ἱστορικὸν Ἰωσήπον, ὅστις, ὡς ἐκ τῶν στενῶν πρὸς τὸν Βεσπεσιανὸν καὶ ἴτιον σχέσεων, ἐλαβε τὸ δικαίωμα καὶ τὸν τίτλον Ῥωμαίου πολιτοῦ, ἀπὸ¹⁴ οὗ ὄφειλεν εἰς τὸ ἐφεξῆς νὰ φέρῃ τὸ οἰκογενειακὸν ὄνομα Φλαβίου.

Ἐν Ῥώμῃ διατριβῶν ὁ Ἀρριανός, ἐκτίθετο μεγάλαν τιμὴν καὶ ὑπόληψιν, ὡς περὶ τούτου βεβαίως ἡμῖν ὁ Λουκιανός¹⁵. Λέγων: «Ἀρριανὸς ὁ τοῦ ἑπικτήτου μαθητὴς, ἀνήρ Ῥωμαῖον ἐν τοῖς πρώτοις καὶ παιδείᾳ παρ' ὅλου τὸν βίον συγγεγενημένος. Τοῖς ὑπὸ τοῦ Λουκιανοῦ δὲ τούτοις εἰρημένους συμφωνεῖ καὶ ὁ Φώτιος¹⁶, ὅστις ἀγγέλλει ὅτι ὁ Ἀρριανὸς ἀνήλθεν εἰς τὰ πολιτικὰ ἀξιώματα, ἀποσταλὴς ὑπὸ τοῦ Ἀδριανοῦ τῷ 132 μ. Χ. ὡς διοικητὴς Καππαδοκίας, ἀρχὴ, περὶ ἧς κατωτέρω γενήσεται ὁ προσῆκων λόγος.

Μεθ' οὗτος δὲ ὁ Ἀρριανός σπουδαιότατος καὶ ὀπσίως ἀφοσιώσεως ἠγωνίσθη, ἵνα ἐκπληρώσῃ τὰνατελέντα αὐτῷ καθικόντα, μαρτυρεῖ τρανῶς τὸ ἐν εἰδει ἐπιστολῆς ὑπ' αὐτοῦ συγγραφῆν καὶ πρὸς τὸν αυτοκράτορα Ἀδριανὸν ἀποσταλὴν ὑπόμνημα, φέρον τὸν τίτλον τὸν δε:

Ἀρριανὸς ἐπίστολι πρὸς Τραϊανόν (Ἀδριανόν), ἐν ἣ καὶ περιήλων Εὐξείνου Πόντου,

δὲ αὐ, ἐν λατινικῇ γεγραμμένου γλώσσῃ, ἐπισήμοις ἐδίδου εἰδήσεις περὶ τῶν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ χωρῶν καὶ τῶν ἐν αὐταῖς πραγμάτων. «Καὶ τὴν μελοφορῶν, λέγει ὁ αὐτός¹⁷, τῇ στρατιῇ ἔδωκα καὶ τὰ ἴπλα εἶδον καὶ τὸ τεῖχος καὶ τὴν τάφρον καὶ τοὺς κἀμνοντας καὶ τοῦ σίτου τὴν παρασκευὴν, τὴν ἐνούσαν ἦν τινὰ δὲ ὑπὲρ αὐτῶν τὴν γνώμην ἔσχον, ἐν τοῖς Ῥωμαϊκοῖς γράμμασι γέγραπται¹⁸. Τέλος δ' ἐπὶ Ἀντωνίνου τοῦ Εὐσεβοῦς ἀνήλθε καὶ εἰς τὸ ὑψίστον τῶν ἀξιομάτων, τὴν ὑπατείαν¹⁹.

Περὶ δὲ τῆς δυσμᾶς τοῦ βίου αὐτοῦ ὁ Ἀρριανός παρατηρεῖ ἐπὶ αυτοκράτορος Μάρκου Ἀυρηλίου τὴν πολιτικὴν ἀρχὴν, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ Νικομηθεῖαν, ἥτις μεγάλως ἐτίμησε τὸν ἄνδρα, ἀναθεῖσα αὐτῷ τὸ ἀξίωμα ἱερέως τῆς Διήμιτρος καὶ Περσεφόνης²⁰. Ἰσως δὲ τὸν χρόνον τούτον τῆς εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἐπιστροφῆς καθιέρωσεν εἰς τὴν μεσοῦσαν αὐτοῦ, ἀσχετοῦσθαι ἐν τῇ ἐπεξεργασίᾳ τῶν ἱστορικῶν αὐτοῦ ἔργων, ἐνῶ τὴν

συγγραφήν τῶν φιλοσοφικῶν αὐτοῦ πονημάτων ἀνέλαβε καὶ ἐπέγραψε πρὸ τῶν ἱστορικῶν ἔργων.

Β'

Περὶ τῶν συγγραμμάτων τοῦ Ἀρριανοῦ.

Τὰ συγγράμματα τοῦ Ἀρριανοῦ διαίρουσιν εἰς δύο κατηγορίας, I εἰς φιλοσοφικὰ καὶ II εἰς ἱστορικὰ καὶ γεωγραφικὰ, ἐν οἷς καταλέγονται καὶ τὰ λεγόμενα «τακτικά», ἥτοι περὶ τακτικῆς τέχνης.

1) Περὶ τῶν φιλοσοφικῶν τοῦ Ἀρριανοῦ συγγραμμάτων.

Ὁ συγγραφεὺς οὕτως κατήρατο τοῦ συγγραφικοῦ αὐτοῦ σταδίου διὰ τῶν φιλοσοφικῶν αὐτοῦ ἔργων, ἐν οἷς ἀνίονται τὰ ἑπόμενα:

α) Διατριβὴ ἑπικτήτου.

Τὸ κάλλιστον καὶ πληρέστερον τῶν περὶ τῆς ἠθικῆς τῆς Στοῆς ἔργων, ὅσα διέθεσεν ἡμῖν ἡ ἀρχαιότης. Συνέκειτο δ' ἀρχικῶς ἐξ οὐκὶ βιβλίων, ὧν ὅμως τὰ πρῶτα τέσσαρα μόνον περιήλων μέχρις ἡμῶν²¹. Ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ ὁ Ἀρριανὸς ἀναγράφει τὰ φιλοσοφικὰ δόγματα τοῦ πεφιλημένου διδασκάλου αὐτοῦ, ἠτινά προφορικῶς²² αὐτὸς ἀνέπεισε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ ἀπαδοῖς, συνδυάζων τὴν αὐστηρότητα τῆς περὶ ἠθικῆς τῶν στωικῶν διδασκαλίας μετὰ τῆς πρακτικῆς ἐν τῷ βίῳ φιλοσοφίας, ὅσην ἐνεῖε νὰ ἐφαρμόσῃ ὁ πολὺς Σωκράτης. Ὅπως δὲ ὁ Σενοφῶν ἐν τοῖς Ἀπομνημονεύμασιν αὐτοῦ ὡς ὑπόδειγμα καὶ ὑπογραμμῶν πρὸς μίμησιν φιλοσοφικῆς διδασκαλίας καὶ βίου τὸν Σωκράτην, οὕτω καὶ ὁ Ἀρριανός, ὁ διαπρύσιος κληρὺς τῶν φιλοσοφικῶν ἀρχῶν τοῦ ἑπικτήτου, τοῦ τὴν ἠθικὴν ἀναδείξαντος ὡς κέντρον καὶ πυρῆν τοῦ συστήματος αὐτοῦ καὶ περὶ αὐτὴν ἐπιμνήσας ἀσχετοῦσθαι²³, ὡς ὑπόδειγμα καὶ ὑπογραμμῶν τὸν διδασκάλον αὐτοῦ προσετίθετο, ἐπιχειροῦσας νὰ ὀρίσῃ καὶ διαγράψῃ, συμφώνως πρὸς τὴν διδασκαλίαν τοῦ ἑπικτήτου, οὐ μόνον τὴν σχεδὸν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸν Θεόν, πρὸς τοὺς ὁμοίους αὐτῷ ἀνθρώπους καὶ πρὸς τὸν λοιπὸν ἐξωτερικὸν κόσμον, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐντὸθεν ἀπορροῦσαν καθικόντα αὐτοῦ. Τὴν ἠθικὴν δὲ ταύτην ἀρχὴν τῆς περὶ ἠθικῆς καὶ καθικόντων διδασκαλίας τοῦ ἑπικτήτου, καθ' ἣ ἦν μόνον ἡ ἐσωτερικὴ τοῦ ἀνθρώπου ἐλευθερία ἀπεργάζεται καὶ ἐδραστὴ τὴν βιωτικὴν αὐτοῦ εὐδαιμονίαν καὶ καθ' ἣν οὕτως ὀφείλει πρὸ παντὸς νὰ τείνῃ εἰς μόρφωσιν χαρακτῆρος μὲν σταθεροῦ καὶ ἀνεξαρτήτου, ἠθικῆς δὲ θελήσεως²⁴ ἰσχυρῆς καὶ ἐπὶ ἡγῶν στρατιωτικῶν ἀρχῶν, ἀσπληρῶς ἐπέβαλε καὶ εἰς αὐτὸν ὁ Ἀρριανός καὶ ἐσεβάσθη. Ἀπέδειξε δὲ πρὸς τούτοις κατὰ τὴν φιλοσοφικὴν τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ ἀρχὴν, ἥτις οὐδαμῶς θεωρεῖ ἄχρηστον καὶ τὴν καθαρῶς πνευματικὴν περὶ τὴν κοινὰ ἐνασχολίαν, ἀπέδειξε, λέγομεν, ὁ Ἀρριανός διὰ τῆς ὀφελίμου αὐτοῦ ὡς πολιτικοῦ δράσεως, ὅτι ἡ ἀληθὴς φιλοσοφία καὶ ἐν αὐτῷ ἐπὶ τῷ πρακτικῷ βίῳ κατέχει τὴν προδικουσαν αὐτῇ θέσιν. Ἐν τῷ συγγράμματι τούτῳ δὲν ὑπάρχει εἰδικὴ μέθοδος ἐν τῇ διατάξει τῶν ὑποθέσεων, ἀλλ' ἐκτίθενται αὐτὰ ὅτι μὲν ἀπ' εὐθείας, ὡς ἐξ αὐτοῦ τοῦ λέγοντος μετὶ ἧ ἢνευ τῆς προσθήκης τοῦ «φασίν», ἢ «εἶπεν», ἢ «ἠρώτησεν», ὅτε δὲ παρειδάγει συνδιαλεγόμενον τι πρὸς ὄσον, ὡς ἐν τοῖς δωκατηκοῖς Ἀπομνημονεύμασιν, ἵνα δοθῇ ἀφορμὴ εἰς ἐφεξῆς παρατηρήσεις²⁵. Διόφορον τῶν διατριβῶν ἔργον τοῦ Ἀρριανοῦ εἶναι αἱ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Φωτίου²⁶ μνημονεύμεναι

β) Ὁμιλίαι ἑπικτήτου,

ἥτοι φιλικαὶ ἀνακρινόμεναι αὐτοῦ πρὸς τὸν διδασκάλον ἐν δέκα βιβλίοις, ὧν ἀποσπάσματα τινὰ μόνον περιεβόησαν ἡμῖν²⁷. Τούτων μὲν δὲ πλῆρες ἔχομεν ἕτερον τοῦ ἀνδρὸς ἔργον, ἐπιγραφόμενον

γ) Ἐπιγραφίδει ἑπικτήτου²⁸.

ὅπερ εἶναι ἐπιτομὴ τῶν διατριβῶν, περιλαμβάνουσα τὴν κυριώτατην διδασκαλίαν περὶ τῆς ἐν τῇ Στοῇ ἠθικῆς καὶ ὅπερ μετὰ τοσαύτης προθυμίας καὶ ἀγάπης ἐκπαλα ἀνεγνώσκειτο ὑπὸ τε τοῦ ὀνυκοῦ καὶ τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου, ὅστε πλὴν τοῦ φιλοσόφου Σιμπλικίου, γράψαντος περὶ τὰ μῆσα τῆς ἑπτῆς ἑκατονταετη-

ρίδος ὑπόμνημα εἰς αὐτὸ, καὶ ἕτεροι δύο χριστιανοί, ὁ ἱερός Νεῖλος καὶ τῆς ἀγνωστός ἐξέδωκαν αὐτὸ μετὰ τινῶν ἐλαφρῶν μεταβολῶν εἰς χρῆσιν τῶν χριστιανικῶν σχολῶν. Μετὰ δὲ τὴν ἀναγέννησιν τῶν γραμμάτων πολλὰκις ἐξεδόθη ὡς διδασκτικὸν βιβλίον εἰς χρῆσιν τῶν νέων καὶ ἐν τῇ τελευταίᾳ δὲ ἑκατονταετηρίδι δύο τινὲς προσεπέπαισαν σχεδὸν συγχρόνως νὰ στιχυργήσασιν τὰς ἐν τῷ Ἐπιγραφίδει φιλοσοφικὰς ἀρχὰς²⁹.

δ) Περὶ τοῦ βίου τοῦ ἑπικτήτου καὶ τῆς αὐτοῦ τελευτῆς.

Ἐπὶ τὸν τίτλον τούτον ὑπῆρχεν ἐκ τῆς αἰρέσεως τοῦ αὐτοῦ Ἀρριανοῦ καὶ ἑτέρα φιλοσοφικὴ πραγματεία, ἢν μνημονεύει μὲν ὁ Σιμπλικίος ἐν ἀρχῇ τῶν ὑπομνημάτων αὐτοῦ εἰς τὸ Ἐπιγραφίδειον, ἥτις ὅμως δυστυχῶς ἀπόλετο ἴδιαι³⁰.

ε) Περὶ τῶν ἱστορικῶν Γεωγραφικῶν καὶ τακτικῶν τοῦ Ἀρριανοῦ συγγραμμάτων

Τὰ ἐξαγγελθέντα τοῦ Ἀρριανοῦ φιλοσοφικὰ πονήματα προηγούνται κατὰ χρονολογικὴν τάξιν τῶν τε ἱστορικῶν, γεωγραφικῶν καὶ τῶν τακτικῶν αὐτοῦ ἔργων. Μεταξὺ δὲ τῶν ἱστορικῶν αὐτοῦ ἔργων πλὴν τῆς Ἀναβάσεως Ἀλεξάνδρου, περὶ ἧς κατωτέρω γενήσεται λόγος, καταλέγονται τὰ ἔξῃς:

ζ) Τὰ Ἰνδικά.

Τὸ ἔργον τοῦτο συνήλπετο ἐν τε τοῖς παλαιοῖς χειρογράφοις καὶ ταῖς ἀρχαιότεραις ἐκδόσεσιν ἐν τέλει τῆς Ἀναβάσεως ὡς ὕδρον βιβλίων συμπληροῦν τὴν Ἀνάβασιν. Ἡ περὶ συμπληρώσεως ὅμως ἰδέα αὐτὰ καταπίπτει, ἐάν ἀπολεψώμεν εἰς τῆς συχρῆς παραπομπῆς, ἥς ποιεῖται ὁ συγγραφεὺς ἀπὸ τοῦ ἐνός εἰς τὸ ἕτερον σύγγραμμα³¹, ὅστις ἡμᾶς θεωρεῖ τὰ Ἰνδικὰ ὡς ἰδιαίτερον καὶ παντελῶς ἀνεξέστῳτον ἔργον, ὅπερ, ὡς ἐκ τῆς Ἀναβάσεως³² φανερόν γίνεται, συνεγράφη ὀψιότερον ἢ ἡ Ἀνάβασις αὐτῆ. Ἐν τῷ πρώτῳ μέρει τῶν «Ἰνδικῶν»³³, τῷ περιλαμβανόντι ἀσφαλῶς περὶ τῶν θυμιασίων τῆς χώρας πληροσθῆρας, ἀκολουθεῖ ὁ Ἀρριανὸς ταῖς ἐπὶ ἰδίᾳ αὐτοῦσας βασιζομένης εἰδήσεις τοῦ Μεγασθένης, περιγράφει τὰ ἴδη καὶ ἔθιμα, τὸν πολιτικὸν ὄργανισμὸν διηφέρει ἐν τῇ Ἰνδικῇ φυλῶν, καὶ ἐπιθέσων ἱστορικὰς τινὰς περὶ αὐτῶν παρατηρήσεις, εἰσέρχεται εἶτα εἰς γενικὴν ἐξέτασιν τοῦ καθ' ὅλου πολιτισμοῦ τῶν Ἰνδῶν ἀπὸ αἰῶνων ἴδιαι ὑπάρχοντος. Πλὴν δὲ τούτων περιλαμβάνει τὸ πρῶτον ἡμῖν τοῦ προκειμένου ἱστορικοῦ ἔργου ἀκριβῆ γεωγραφικὴν περιγραφὴν τῆς μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης σχεδὸν ἀγνώστου ταύτης χώρας. Ἐπιθέσων δὲ τοῖς ὑπὸ τοῦ Κυρηναίου Ἐρατοσθένους, ἴδρου τοῦ τῆς ἐπιστημονικῆς γεωγραφίας, τεθεσπιμένους, ἀσχετοῦσθαι ὁ Ἀρριανὸς εἰς περιγραφὴν ὄριων, ποταμῶν, πόλεων, καταστάσεων, κλίματος, προϊόντων τῶν Ἰνδῶν, ἀπορρίπτων πᾶν τὸ περὶ αὐτῶν μυθῶδες ὅπερ ὑπάρχει ἐνυμιασμένον ἐν τοῖς Ἰνδικῶς τοῦ Κτησίου, ὃν ἴδιαι καὶ οἱ ἀρχαῖοι αὐτοὶ ἐθεώρουσαν ὡς μὴ ἀξιόπιστον³⁴. Τὸ δὲ δεύτερον μέρος τοῦ ἔργου³⁵, ἐπιθέσων τὸν «παράλλου» τοῦ Νεάρχου³⁶, περιλαμβάνει ἀκριβῆ περιγραφὴν τῶν παραλλίων τῆς χώρας, ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ μέχρι τοῦ Περσικοῦ κόλπου. Τέλος δὲ καὶ ὑπὸ γλωσσικὴν ἐποψὴν εἶναι τὸ περὶ οὗ πρόκειται σύγγραμμα σπουδαίου λόγου ἄξιον, διότι ὡς τὰ Ἰνδικὰ τοῦ Κτησίου καὶ τὸ ἱστορικὸν ἔργον τοῦ Ἰεροδότου, οὕτω καὶ τὸ προκειμένον εἶναι γεγραμμένον εἰς Ἰωνικὴν διάλεκτον, θυμῶμενον νὰ χρησιμεύσῃ εἰς διαλέκταν ζήτημάτων τινῶν τῆς δυσκολοτάτης ταύτης πασῶν τῶν ἀρχαίων διαλέκτων³⁷.

η) Τὰ μετὰ Ἀλεξάνδρου.

Ἐπίσης ἔργον ἱστορικὸν τοῦ Ἀρριανοῦ ἐν δέκα βιβλίοις³⁸, ὑπὸ τοῦ Φωτίου ἀναφερόμενον, περιλαμβάνον δὲ τὴν ἱστορίαν τῶν διαδόχων Ἀλεξάνδρου. Τὸ σύγγραμμα τοῦτο ἀποτελεῖ οἰονεὶ συνεχῆν τῆς Ἀναβάσεως, οὐ ἄφθονα ἀποσπάσματα ἐγκατεπαργμένα ἐν τοῖς συγγράμμασιν Ἰουστίνου καὶ Διοδώρου, τῶν δύο τούτων σπουδαιότατων πηγῶν πρὸς γνῶσιν τῆς ἱστορίας τῶν διαδόχων Ἀλεξάνδρου, διέδωσαν ἡμῖν ὁ ἐμνημένος Φώτιος³⁹.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

1. Τούτου «Βασιλείων ἱερμερίδων» συγγραφεὺς μνημονεύεται Ἐυμένης ὁ Κερκυραῖος, ἢ ἄλλως «βασιλικὸς γραμματεὺς» ἐπισημασμένος.
2. Τούτου «σταθμοὺς ἀναφέρειται γράψας Διόδωτος ὁ Ἐρυθραῖος.
3. Οἱ ἐπιγράψαντες ἄγεις, ὁ ἴδιος Χαιρέλαος καὶ ὁ Κλέων.
4. Πρὸς Κ. Abicht: Arrian's Anabasis: Leipzig, 1871. Einl. σ. 1—3.
5. Πρὸς E. Munk: Geschichte der griechischen Literatur Berlin 1879—1880. II, σ. 531. «Er (Arrian) stammte aus einer angesehenen Familie».
6. Πρὸς Δουαλδῶνος: Ἱστορία τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς φιλοσοφίας, μεταφρασθεὶς ὑπὸ Ν. Βαλέττα, τόμ. Β'. ἐν Λονδίῳ 1871 σ. 175—176. — Ἐπιθ. καὶ Munk: Gesch. der gr. Lit. κτλ. I, σ. 520 καὶ II, σ. 531.
7. I. 12. 5.
8. Ἐν λέξει «Διόνυσ».
9. Ἀναγνώσιμα 58.
10. Τὸ ἐξ ἱερκαπόλεως τῆς Φρυγίας, ὅστις ἀπὸ δούλου, οἷος διατίθει ἄν παρὰ τῷ Ἐκαρρῶντι, ἐν τῶν σωματοφυλάκων τοῦ αὐτοκράτορος Νέρωνος, ἐγένετο ἀπελευθερῶς, ἐκθνήτευσεν εἰτα παρὰ Μουσωνίῳ Ρούφῳ καὶ ἐδίδασκεν ὁμαξίαν ἐν Ρώμῃ. Πρὸς Max Heinze: Geschichte der Philosophie I, Berlin 1888 σ. 250—251, καὶ Δουαλδῶνος: Ἱστορ. ἑλλ. φιλολ. κτλ. μεταφρ. Βαλέττα II, σ. 32.
11. Βασιλεύσαντος ἀπὸ τοῦ 138—161 μ. Χ.
12. Βασιλεύσαντος ἀπὸ τοῦ 161—180 μ. Χ.
13. Geschichte der Philos. κτλ. I, σ. 250.
14. Πρὸς Γάλλιον Ἀττικ. Νύκτ. XIV, 11. «Ο Munk Geschichte der gr. Lit. κτλ. II, σ. 531, λέγει, ὅτι ἡ φυγὴ αὐτῆ ἐγένετο τῷ 94 μ. Χ.
15. Arrian's Anabasis κτλ. σ. 2.
16. Heinze: Geschichte der Philos. κτλ. I, σ. 250.
17. Πρὸς Κωνηγετ. I, 4.
18. Πρὸς Φώτιον, Βιβλ. Ἀνάγν. 58. «ἐπισημασμένος δὲ αὐτὸν Ἐκαρρῶνα νέον».
19. Πρὸς Κωνηγετ. I, 4.
20. Ἐνεκα τῆς ἀποδοῆς ταύτης πρὸς ἀπομνημονεύσιν ἔγραψεν ὁ Ἀρριανός, ὅπως καὶ ὁ Σεννοφῶν, «Ἀνάβαινον» εἰς ἐπιτὰ βιβλία, εἰτα «Ἱστορικὰ καὶ Κωνηγετικὰ» καὶ τέλος, ὅπως ὁ Σεννοφῶν ἔγραψεν: «Ἑλληνικὰ», «Ἀπομνημονεύματα Σωκράτους», οὕτω καὶ ὁ Ἀρριανὸς ἔγραψε «Ἱστορικὰ, Βιβλιακά, Ἀλκιβιακά καὶ Διατριβὰς Ἐπικτητοῦ».
21. Ἐν τῷ Κωνηγετικῷ V, 6.
22. Πρὸς Ἡερίπλου XII, 5. XXV, 1.
23. Πρὸς Δουκ. Ἀλέξ. ἢ Ψευδομέναντι 56. «μόνος δὲ σὺν τῷ Σεννοφῶντι ἐτυχεῖν ἐπισημῶν . . .».
24. Ρωμαϊκὰ Ἱστορικά 69, 15.
25. Ἀλέξ. ἢ Ψευδομέναντι, 2.
26. Βιβλ. Ἀνάγν. 58.
27. Πρὸς Ἡερίπλου § 7.
28. Πρὸς Ἡερίπλου § 13.
29. Πρὸς Δουαλδῶνος: Ἱστορ. ἑλλ. φιλολ. μεταφρ. Βαλέτ. II, σ. 176, «ἐν ἔτει 140 μ. Χ. προήχθη εἰς τὸ βασιλικὸν ἔξωγμα ὑπὸ Ἀντωνίου τοῦ Εὐσεβοῦς».
30. Φώτ. Βιβλ. Ἀνάγν. 98. — Δουαλδ. Ἱστορ. ἑλλ. φιλολ. κτλ. II, σ. 176. — Munk: Gesch. der gr. Lit. κτλ. II, σ. 531. « . . . und dekleidete in seiner Vaterstadt das Pries, «steramt der Demeter und Porphone».
31. Πρὸς Κ. Abicht: Arrian's Anabasis κτλ. Einl. σ. 3—4.
32. Πρὸς Δουαλδῶνος: Ἱστορ. ἑλλ. φιλολ. μεταφρ. Βαλέττα κτλ. II, σ. 177. «Παρὰ τὸν βίον τοῦ φιλοσόφου τούτου (Ἐπικτητοῦ), ὅς οὐ περιήλθεν εἰς ἡμᾶς, ὁ Ἀρριανὸς συνέγραψεν ἐν βιβλίῳ ἑκτῷ (ἢ τίσασα μόνον διεσώθησαν) τὰς Ἐπικτητοῦ Διατριβὰς. — Munk: Geschichte der gr. Lit. II, σ. 531. «Die Vorträge seines Lehrers (Epiktetus) schrieb er sorgfältig auf und veröffentlichte sie späterhin als Διατριβὰς Ἐπικτητοῦ in 8 Büchern, von denen aber nur die vier ersten erhalten sind».

Lichte sie späterhin als Διατριβὰς Ἐπικτητοῦ in 8 Büchern, von denen aber nur die vier ersten erhalten sind».

33. Καὶ ὑπὸ τοιαύτην τὴν ἔσθιν παραβλέπεται ὁ Ἐπικτητος πρὸς τὸν γράψαν τὸν Ἀθηναῖον φιλόσοφον Σωκράτην, διότι καὶ οὕτως, ὡς καὶ ὁ Σωκράτης, οὐδὲν ἔγραψε περὶ τοῦ φιλοσοφικοῦ αὐτοῦ συστήματος καὶ θεωρίας. Τοῦτο δὲ καταφαίνεται καὶ ἐξ ὅσων αὐτὸς ὁ Ἀρριανὸς ἐπιφέρει ἐν τῷ προομίῳ τῶν Διατριβῶν οἰοῦντι ὡς εἰσαγωγὴν. Ἐξ ἧς φαίνεται, ὅτι αὐτὸς εἶναι τῶν ἀπλοῦς ἐκδότης τῶν δογματικῶν τοῦ διδασκάλου καὶ φιλοῦ ἀναγραφῆς τῆς διδασκαλίας ἐκεῖνου. Λέγει δ' ἐπι λέξει ταῦτα. «Οὗτε συνέγραφα ἐγὼ τοὺς Ἐπικτητοῦ λόγους, ὅπως ἂν τις συγγράψει τὰ τοιαῦτα, οὗτε ἐξήμεγα εἰς ἀνθρώπους αὐτὸς, ὅπως οὐδὲ συγγράψαι φησὶ ἡσὰ δὲ ἤκουον αὐτοῦ λέγοντος, ταῦτα αὐτὰ ἑπειρήθη αὐτοῖς, ἐνέμασεν ὡς οἷόν τε ἦν γράψασθαι. ὑπομνήματα εἰς ὑστερον ἑμαυτῷ διαφυλάξαι τῆς ἐκεῖνου διανοίας καὶ παρηγοίας». Ἐκ τοῦ παρατεθέντος χωρίου ἔκτεται ἅμα ὅτι καὶ ὁ αὐτοκράτωρ Μάρκος Αἰδρίλιος, ἀναφέρων ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ «τῶν εἰς αὐτὸν βιβλία 12 μ. I, 7, «Ἐπικτητοῦ ὑπομνήματα», ὅν ἐλεγεν ὑπὸ ἑσπερον διὰ φρον τοῦ Ἀρριανῶ ἔργον, ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο, τὰς «Διατριβὰς Ἐπικτητοῦ». Πραῶτως καὶ αἱ παρὰ Γάλλιον Ἀττικ. Νύκτ. XV, 5 ὡς ἰδιαιτέρον ἔργον Ἀρριανῶ μνημονεύονται «Διαλέξεις Ἐπικτητοῦ» οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ἕτερος προσδιορισμὸς ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ συγγράμματος.

34. Ἡ φυσικὴ, ὡς εἰς ἀνωφερῆς φέρουσα θεωρίας, ὡς καὶ ἡ διαλεκτικὴ, ὡς ἐπὶ καὶ καλλεργουσία καὶ ἐξασκούμενη τῆς πνευματικῆς δυνάμει, εἰς μᾶλλον ἡμελημένα ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ τοῦ Ἐπικτητοῦ. Μόνον προβληματικὰ πρακτικῶς ὠφέλιμον καὶ σπουδαῖον παρ' Ἐπικτητοῦ εἶναι τὸ ὅτι τῆς ἠθικῆς ἐπιβαλλόμενον εἰς τὴν ἀνθρώπων ἢ δὲ λύσις αὐτοῦ ἐνυπάρχει ἐν τῷ κανόνι, ὅτι ἀπαιτοῦμεν καλεῖται τὰς ἀλόγους ἡμῶν ἐπιθυμίας. Ἀνέχου καὶ ἀπέχου ἐστὶ τὸ πρῶτιστον αὐτοῦ δόγμα, ὅπου ἐστὶν ὑπόμνημα τὰ δεινὰ τοῦ βίου καὶ κολάζει τὰς πονηρὰς ἐπιθυμίας σου. Τὸ ἐγγεγραμμένον αὐτῷ ἐν ἀρχῇ περιέχει ὡς ἐπιταγὴν τὰς ἀρχὰς ταύτας: «Τῶν ὄντων τὰ μὲν ἐστὶν ἐφ' ἡμῶν, τὰ δὲ οὐκ ἐφ' ἡμῶν ἐφ' ἡμῶν μὲν ὑπολήψεις, ἡμέτεροι, ἄρξαι . . . , ὅσα ἡμέτερα ἔργα, οὐκ ἐφ' ἡμῶν δὲ, τὸ σῶμα, ἢ κτήνη, δόξα, ἀρχαί . . . , ὅσα οὐκ ἡμέτερα ἔργα». Δουαλδ. Ἱστορ. ἑλλ. φιλολ. μεταφρ. Βαλέτ. II, σ. 178—180.

35. Ἦτις ἠθικῆς θέλησις εἶναι αὐτῆ αὐτῆ ἢ ἐν ἡμῶν συνειδήσει ἢ ἐν ὁμοίᾳ λόγῳ.

36. Πρὸς Δουαλδῶνος: Ἱστορ. ἑλλ. φιλολ. μεταφρ. Βαλέτ. κτλ. II, σ. 177.

37. Πρὸς Βιβλιοθ. Ἀνάγν. 58.

38. Πρὸς Munk: Gesch. der gr. Lit. κτλ. II, σ. 531. «Ομοίως ἵνα Ἐπικτητοῦ in 12 Buchern wohl die Unterrödung des Philosophen in Privatverkehr mit seiner Schülern enthaltend, sind » vorläufig geordnet».

39. Περὶ τοῦ σκοποῦ, ὅν προσέθετο ὁ Ἀρριανὸς συγγράφον τὸ πόνημα τοῦτο, πρὸς τὸν φιλόσοφον Σιμπλίσιον: Commonl. in Epictet. Buchrid. praef. «Σκοπὸς δὲ ἔχει τὸ βιβλίον ἐλευθερὰν ἀποτελεῖσαι τὴν ἡμέτεραν ψυχὴν, οἷαν αὐτὴν καὶ ὁ ποιήσας καὶ ὁ γενήσας δημιουργὸς καὶ πατὴρ προβάλεται ὅπως μῆτε φοβεσθῆαι τι, μῆτε λυπεῖσθαι ἐπὶ τινι, μῆτε ὑπὸ τινος δεσπέσεσθαι».

40. Πρὸς Δουαλδῶνος: Ἱστορ. ἑλλ. φιλολ. μεταφρ. Βαλέτ. II, σ. 178.

41. Πρὸς Δουαλδῶνος: Ἱστορ. ἑλλ. φιλολ. μεταφρ. Βαλέτ. II, σ. 177. «Παρὰ τὸν βίον τοῦ φιλοσόφου τούτου (Ἐπικτητοῦ), ὅς οὐ περιήλθεν εἰς ἡμᾶς. . . »

42. Πρὸς Ἀνάγν. V, 5, 1, 6, 8. VI, 28, 6. καὶ Ἰνδίκ. 19, 21, 23, 32, 40.

43. V, 5, 1.

44. Κεφάλ. 1—17.

45. Πρὸς Ἀριστοτ.: Περὶ τὰ ζῶα Ἱστορικά: VIII, 28. «ὡς φησὶ «Κτηνιατρικὰ οὐκ ὦν ἀτίποινα» καὶ Περὶ ζῴων γενέσεως: II, 2. «Κτηνιατρικὰ σίτας φανερός ἐστιν ἐφευρισμένος», Ἀνάλογον ἴδ. καὶ: Περὶ τὰ ζῶα Ἱστορικά: ἀπόσπασ. 64. Αἰλιαν. Ἱστορ. ζῴων: IV, 24.

46. Κεφάλ. 18—43.

47. Πρὸς Δουαλδῶνος: Ἱστορ. ἑλλ. φιλολ. μεταφρ. Βαλέτ. II, σ. 232.

48. Πολλὰ ἄλλα ζητήματα τῆς ἱεροδοτείου διαλέκτου διεκρινεῖται καὶ λύει ἡ παραβολὴ τῆς διαλέκτου ταύτης πρὸς τὴν τοῦ Ἀρριανῶ. Περὶ τῆς παρ' Ἐπικτητοῦ διαλέκτου ἴδε ἡμέτερον περὶ «Ἐπικτητοῦ» ἄρθρον περ. IΕ' καὶ IΖ'.

49. Πρὸς Munk: Ges. der gr. Lit. κτλ. II, σ. 532. «Sie reichten (τὰ μετὰ Ἀλέξανδρον), wie sich aus dem Auszuge des Philinus ergibt, nur bis 321 J. und waren größtentheils aus Hieronymus geschöpft». — Δουαλδ. Ἱστορ. ἑλλ. φιλολ. μεταφρ. Βαλέτ. II, σ. 229.

50. Βιβλ. Ἀνάγν. 92.

(Ἀκολουθεῖ).

ΠΟΙΚΙΛΑ.

Ἡ ἠθικολογία τῶν ὄντων. — Ἐσχάτως ἐν τῷ βασιλικῷ Ἰνστιτούτῳ τοῦ Λονδίνου ὁ διδάκτωρ Ρίτσαρδων ἑποίησατο ἐνώπιον πολλοπληθοῦς ἀκρατοῦ διδάκτεϊν «Περὶ τῆς φυσιολογίας τῶν ὄντων», ὅτι διδάκτωρ οὗτος ἐξέφρασεν ἐν ἄλλοις ὅτι ἀπὸ πνευματικῆς ἤρατο κρατὸν σημειώσας περὶ τοῦ φαινομένου τούτου, ἔκτοτε δὲ ἐπισημασθέντων αὐτὰς. Πρῶτον, εἶπεν ὑπάρχει τὸ ὄνειρον, ὅπου προέρχεται ἐκ τοῦ ἀποτελέσματος ἑξωτερικοῦ παλμοῦ, ἐνεργούντος ἐπὶ τοῦ ἀτόμου, ἐν τούτῳ δὲ ὑπάρχει πάντοτε ὁρισμένον ἀντικείμενον, ὅπου ἐνεργεῖ ἐπὶ τοῦ αἰσθητηρίου. Τοῦτο εἶναι τὸ ἐξ ἐξωτερικῆς ἐπιδράσεως ὄνειρον. Δεύτερον εἶναι τὸ ὄνειρον ἐκεῖνο, ἐν τῷ ὅποιον ἄνευ ἐξωτερικῆς ἐπιδράσεως κἀτι, ἐν αὐτῷ τῷ σώματι τοῦ κοιμωμένου προαγόμενον, προκαλεῖ τὸ ὄνειρον. Τοῦτο εἶναι τὸ ὑποκειμενικὸν ὄνειρον. Τρίτον ὑπάρχει τὸ σύνθετον ὄνειρον, ἐν ᾧ τὰ φαινόμενα παράγονται ἐν μέρει ἐξ ἐξωτερικῆς ἐπιδράσεως ἐπὶ τοῦ κοιμωμένου καὶ ἐν μέρει ἐξ ἐσωτερικῆς ἐπιδράσεως. Ὁ ὑπὸ τοῦ κοιμωμένου εἰσπνεόμενος θερμὸς ἀήρ ὑποβυθισθὲν τὰ ὄνειρα, ὁ ψυχρὸς ἀήρ ὅμως οὐδέποτε.

Τὸ ὄνειρον τοῦ κοινωνικοδημοκρατικοῦ. — Ἡποθέσωμεν πρὸς στιγμὴν ὅτι πάντες ἐπισύσασαν δαπανώμενοι διὰ λόγους πολυτελείας: ὅσων πλῆθος ἀνθρώπων θὰ ἔμενον ἐκτὸς ἐργασίας! Πάντες, οἱ ἀνοχοὶ καὶ ἀμαχητάται καὶ οἰκιακοὶ θερμάποντες, πάντες οἱ ἀρχιτέκτονες καὶ ἡ τοῦ θεάτρου ἑραπεία καὶ οἱ μεταξοφραντουργοὶ καὶ χρυσόχοι καὶ ἀδικαμαντοπῶλαι, πάντες οἱ καλλιτέχναι καὶ πολλοὶ φιλόλογοι καὶ ἐν γένει πάντες οἱ τὰ πολυτελεῖα κατασκευάζοντες ἢ διασκευάζοντες εἶδη — ὡν ἀπερίγραπτος ὁ ἀριθμὸς — θὰ ἔμενον ἄργοι. Τί δὲ θὰ ἔπρατον πάντες οἱ ἀπόδητοι οὗτοι; Ὅτι διεσθίζον ἐν ταῖς ὁδοῖς ἀναζητοῦντες ἄλλην ἐνασχόλησιν καὶ θὰ ἠναγκάζοντο νὰ ἀναλάβωσιν ἐργασίας, ἥσπερ οὐδέποτε ἔμαθον νὰ ἐκτελέσωσι, νὰ ἀποδώσι π. χ. ναῦται, ὑποδηματοποιοὶ, ἀρτοποιοὶ καὶ κρεμπῶλαι, χωρὶς νὰ ἔχωσι τὴν ἐλαχίστην περὶ τὰ ἐπαγγέλματα ταῦτα πείραν. Τοσαῦτα βιομηχανικὰ εἶδη ὁ ἀνεστέλλοντο ὅπως ἡ παραγωγὴ πανταχοῦ θὰ ἐνεκροῦτο. Καὶ ἂν αὐτὰ ἀκόμη αἱ κυβερνήσεις ἐδήμιον πάσαι τὰς πρῶτους τῶν ἐκατομμυρίων καὶ ἑξατομμυρίων αὐτὰς εἰς παραγωγικὰ βιομηχανικὰ ἐργαστάσια πρὸς αὐξήσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὑποδημάτων, πλυνν, ἐνδυμασιῶν, ἀπλῶν οἰκημάτων καὶ ἄλλων πραγμάτων διὰ τὰ ἑκατομμύρια ἐργατικοῦ λαοῦ. ἐπιλήρον δὲ μεταθεσθῆσι εἰς ἕλους τοὺς ἐν τῇ πολυτελεῖ βιομηχανίᾳ τῶς ἐνάσχοιμένους, οὐδὲν θὰ ὑπῆρχεν ἔσπερος διότι ἄλοκληρον τὸ πρῶτον ἐν θὰ ὑπερέβαινε τὸ νῦν ποσὸν τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς.

Ἐν ἐπιθυμῷ νὰ ἴδω τὸν πλούσιον πτωχόν, ἐπιθυμῷ νὰ ἴδω τὸν πτωχὸν πλούσιον, διότι οὐδὲν τὸ ὄφελος ἐκ τῆς καταστροφῆς τῶν ἀπολαύσεων, ὡν εὐμοιροῦμεν. Δὲν εἶναι ποσῶς τοῦτο ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἐπιθυμῷ. Καίπερ καταρωμένους διὰ τῆς πρὸς τοὺς πτωχοὺς εὐσεργίας καὶ δυσφημίας τῶν πλουσίων, πρὶν ἢ ὅμως γνωρίσω τι ἐπιθυμῷ, κατέληξα εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἐκεῖνο τὸ ὅποιον πράγματι ποσῶ εἶναι νὰ ἴδω τέρμα εἰς τὴν πενίαν καὶ νὰ ἴδω τοὺς πάντας πλουσίους. Τοῦτο

εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὅποιον πράγματι ποσῶ καὶ ζητῶ, τὸ πραγματικὸν δὲ ζήτημα εἶναι τὸ τί τὴν τῶν ὄντων ἢ ἐξοστρακισμὸν οὐκ ἐν πλοῦτον ἀλλὰ τὴν πενίαν. Τὴν πενίαν μισῶ οὐκ ἐν πλοῦτον. Πρὸς τί λοιπὸν ἢ σταυροφῶρα ἐναντίον τοῦ ὑπάρχοντος ὀλίγου πλούτου; Ὅτι ἦτο παραφροσύνη ἔργον τὸ τοιοῦτον. Τὸ ἀληθὲς ἐστὶν ὅτι ἡ πενία τοῦ πτωχοῦ συνταράσσει μου τὸν νοῦν καὶ εἰς ἑτοίμοις τὰ πάντα νὰ πράξω, ὅπως ὀλίποτε ἄτοπα, πρὸς προσωρινὴν ὑπερβαίαν τοῦ κακοῦ. Οὕτως ἐπιθυμῷ νὰ κατασυντρίψω ἀντικείμενα, μολούσι βλάπω ὅτι τὸ κατασυντρίβειν τὰ ἀντικείμενα θὰ ἤλῃττο μόνον τὴν παραγωγὴν τοῦ πλούτου καὶ θὰ καθίστα ἡμᾶς ἕλους πνευστέρους. Πρὸς στιγμὴν ὅμως ὁ ἀπαιτεῖται τοῦτο ἱκανοποίησιν, παιδαριωδῶς δ' ἔλω ἀπειλόχομαι στιγμιαίαν ἱκανοποίησιν καὶ αὐτῇ ἐτι τῇ δαπάνῃ μελλούσης πενίας. Ἢ ἐνέργεια αὕτη εἶναι παράφρωνος — κατὰ τινὰς ὅμως στιγμὰς πάντες παραφρονοῦμεν.

Ἄλλ' ὡς ἐπανεβλήσωμεν εἰς τὴν λογικὴν οὐδέμια ὑπάρχει διέξοδος διὰ μέσου τῆς βίας καὶ τῆς ἀπειθακείας. Οἱ ἄνθρωποι εἶναι φύσει πτωχοὶ, μόνον δὲ ἡ φρόνησις καὶ ἡ ἐπιτυχὴς βιομηχανία δύνανται νὰ πλουτίσωσιν αὐτούς. Πάντα τὰ ζῶα ἐργάζονται πρὸς ἐπιτυχίαν τροφῆς καὶ ἀρδύονται πτωχὴν τοιαύτην ταῦτον συμβαίνει καὶ διὰ τοὺς ἀνθρώπους. Ἢ μόνη ὁδὸς πρὸς τὸ καταστήσαι τοὺς πάντας πλουσίους εἶναι ὁ πολλαπλασιασμὸς τῶν παραγωγικῶν μέσων. Ὅταν ὑπάρχη ἀρκετὸς πλοῦτος διὰ πάντας, θὰ μείνη ἀχρηστος, μείχρις ὅπου πάντες μετὰσχυσιν αὐτοῦ. Ἢ παρ' ἡμῶν δυσχέρεια προέρχεται ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ἐν ὑπάρχει ἱκανὸς πρὸς κυκλοφορίαν καὶ κατὰ συνέπειαν διέξοδος ἢ ὄχι οὐδὲ ἡ οὐδεὴ ποτε ἄλλου πράγματος, ἐξ οὗ ὑπάρχει ἀρκετὸν δι' ἕλους οὕτω λοιπὸν ἅμα ὡς ἐπιτευχθῆσι βιομηχανία ἐπαρκῆ πρὸς παρασκευὴν πραγμάτων δι' ἕλους καὶ παντὸς ἀναγκαίου δι' ἕνα ἕκαστον ὁ ὑπερβαίνοντος ἀγὼν θὰ παύσῃ. Πράγματι ἀγὼν τίνι τῶν τῶν ὄντων θὰ παύσῃ μὲχρι τῆς ἀπελευθέρσεως τῆς στιγμῆς ἐκείνης. Τοιοῦτοτρόπως δύνανται νὰ κατασταλῇ ὁ ἀγὼν τοῦ πένιτος κατὰ τοῦ πλουσίου, τοῦ ἐργάτου κατὰ τοῦ κεφαλαιούχου, τοῦ ἀνδρός, ὅστις τέθηται εἰς ἐνέργειαν τοὺς μύνας ἐναντίον τοῦ ἀνδρός, ὅστις χρησιμοποιοῖ τὸν ἐργάτου αὐτοῦ, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι εὐεργετηθήσονται πάντες ὑπὸ τῆς τοιαύτης καταστάσεως. Τοῦτο ὅμως κατορθωθήσεται μόνον διὰ τῆς αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς, τοῦ μόνου μέσου πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τούτου. Τοῦ λοιποῦ λοιπὸν τοῦτο θὰ κηρύσσω τὸ εὐαγγέλιον.

ΚΟΙΝΑ ΝΟΜΙΜΑ

ΤΟ ΠΑΡ' ΑΡΧΑΙΟΙΣ ΕΛΛΗΣΙ ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟΜ

ΔΙΚΑΙΑ ΕΝ ΕΙΡΗΝΗ.

Θεμελιώδεις σχέσεις τῶν πολιτειῶν καὶ εὐπροσηγορία πρὸς ἀλλήλους.

1. Πάντων τῶν δικαιωμάτων τῶν πολιτειῶν πρῶτιστον καὶ κυριώτατον ἢν ἡ ἰσότης, ἴτις, κατὰ τὸν Εὐριπίδην,

Φίλους ἀεὶ φίλοις.

καὶ πόλεις πόλει συμμάχους τε συμμάχους. Ἐυνδοί: τὸ γὰρ ἴσον νόμιμον ἀνθρώποισι εἶναι, τὸ πλεονεῖν δ' ἀεὶ πολέμιον καθίσταται τοῦλασσον ἐχθρὸς δ' ἡμέρας κατέχεται 1.

Μεταξὺ δὲ τῶν πρῶτων κατελέγετο καὶ τὸ τῆς ἐλευθερίας ἐκείνης κατοικίας, τοῦ νόμου ἐπιτερόντος τῷ βουλομένῳ: «πέποι

διαχειρίσας τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς νομοθετικῆς ἢ δικαστικῆς ἐξουσίας ἐπὶ τῶν ὑπαικίων. Τὴν ἀρχὴν ταύτην, ἢν πρῶτος ἐκ τῶν νεωτέρων ἐκείνησε διενθῶς ἔγκυρον ὁ ἀγγλος ἵπποκρυός Cas- tleburgh ἐγγίνωσκον οἱ ἀρχαῖοι καὶ εἶχον μάλιστα ἐν ἐφηρμογῇ, ὡς βεβαιούμεθα ἐκ τοῦ ἐξῆς στίχου τοῦ Εὐριπίδου :

Σπάρτην Ἐλαχρς κείνην κόμμει
τὰς δὲ Μυκίνας ἡμεῖς ἰδίᾳ 40.

Ἐκ τῆς ἀρχῆς ταύτης πηγάζει καὶ ἡ ἐπὶ τῶν ἀλλοδαπῶν ἐξουσία διαρκούσης τῆς ἐν τῇ πολιτεῖα διαμονῆς αὐτῶν. Αἱ σχέσεις αὐταὶ διεγράφοντο καὶ αἰονεὶ ἐπεκτεροῦντο ὡσαυτοῦ ὑπὸ τῶν πολιτειῶν ἰσθ' ὅτε δὲ καὶ συνθῆκαι ἐπὶ τούτῳ συνομιλο- λογηθῆντο, ὡς κατὰ διπλῶν γίνεταί ἐκ τῆς μεταξὺ Ἱεραιτυνίων καὶ Πριανόνων συνθήκης, τῆς μεταξὺ Οἰανθῶν καὶ Χαλιδῶν, ἐν ᾗ ἐπιγράφεται :

τὰ ἐπιδημῶ σῖκα χρύσθω,

καὶ ἐξ ἄλλων χωρίων τῶν ἐνδόξων συγγραφέων47. Ἐκ τούτων πάντων καταδεικνύεται ὅτι ἐκάστη τῶν πολιτειῶν ἐδικαιοῦτο ν' ἀποφαινῆται ἐπὶ τῶν ἐπιδικῶν νομικῶν σχέσεων, καὶ ἐπα- φιεμένη τὴν τοῦ δικαστηρίου ἐκλογὴν εἰς τὸν διάδικον, ἐπιπέ- ρει μόνον χωρὶς νὰ ὀρίξῃ τοὺς κανόνας τῆς διαδικασίας. Ὁ κα- νὼν οὗτος ἦτο ἀποκρυπτικὸς καὶ ἀναλλοίωτος, πρῶτιστον δ' ἐ- πεβάλλετο ἐπὶ τοὺς παραδύτας.

2. Ἐνίστηε τὴν λύσιν τῶν διαφορῶν ἀνέθετον εἰς παραλείμε- νόν τι κράτος, ἐκλέγουσαι ἐξ αὐτοῦ διαιτητὰς, οἵτινες συνερχο- μένοι ἀπεφάσιζον : «Μελεταίσιος καὶ Περαίων ἐκριναν οἱ ἀπὸ τῶν Αἰτωλῶν ἀρθέντες δικασταί, Δορθίμαχος κτλ. αὐτῶν ἐπιχωρη- σάντων ἐξ ὁμολόγων ἕρια μὲν εἶμεν τὰς χώρας κτλ». Ἄλλοτε δὲ εἰς ἰδιώτην καλούμενον τούτου ἔνεκα κα τ α ρ τ ι σ τ ῆ ρ α 18. Οὕ-τως οἱ Κερκυραῖοι ἐρίσαντες ποτε περὶ Λευκάδος πρὸς Κοριν- θίους ἐξελέξαντο διαιτητὴν τὸν Θερμιστοκλέα, ὅστις ἀπεφάνθη ὑπὲρ αὐτῶν, καταδικάσας τοὺς Κορινθίους εἰς τὴν πλοιοπολίην εἰκοσι ταλάντων48. Καὶ οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς Μεγαρεῖς ἐρίσαντες ἐπισήσαντο Λακεδαιμονίους δικαστὰς καὶ διαλλακτὰς, τὴν δὲ δίκην ἐδικάζον Ἐσθριατίων πέντε ἄνδρες, Κριτολάδας, Ἀμοι- φέρετος, Ἰγχιόδας, Ἀναξίλας, Κλεομένης90.

ΣΗΜΒΙΩΣΕΙΣ.

- 1) Ἐδριπιδ. Φοίνια, στίχ. 536—547.
- 2) Πλάτ. Κρίτ. §. XIII. 51.
- 3) Ἐδριπ. Ἡρακλ. 143—144.
- 4) Boeckh. Corp. Inscript. II, 280.
- 5) Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἑμοσπονδίας σφραγίσται καὶ τὸ ὄνομα ἡ μ ο ν ο ι α, ὡς μαρτυρεῖται ἐκ τῶν περισηθέντων νομισμάτων ἀνηκουούτων ταύτης, ὡν Ἑρσίων-Σμυρναίων ἡμίονα. Χίων-Σμυρ. ὄρν. Σμυρνη- Λακεδ. ὄρν. Χίων-Ἐρσυνίων κτλ. Κοραῖ ἑλλην. Βιβλιθ. τ. Α, ἐν ἀρχῇ Αὐτοσχ. Στοχασμῶν.
- 6) Διόδ. Σικελ. ΙΔ, 19.
- 7) Μέντορ. τόμ. 3. φυλ. γ. σελ. 272.
- 8) Στραβ. Γεωγρ. σελ. 632. Σδ. Κοραῖ.
- 9) Ἡρόδ. Β. I, 143, 148, 150. Στραβ. Βιβλ. Β. 8. 14.
- 10) Παισαν. VII, 9, 4.—Πολυβ. IV, 15, 16.
- 11) Γαλδερμίδ. Ἑλλήν. Ἱστορ. τόμ. Β. κεφ. III. Πολυβ. V, 93.
- 12) καὶ Παισ. ἐν Ἀγαθῶς καὶ Πλούταρχ. ἐν Κλεομέν. καὶ Αἰγιδος Βίω.
- 12) Στραβ. Βιβλ. IX, 643.—Ἀριστοτ. Πολιτ. Βιβλ. Β κεφ. 6 σ. 313.
- 13) Ὀμηρ. Ἰλ. Β. 286. 389.—Pouqueville «Grèce» σελ. 8.
- 14) Frotet ἐν Ὑποσημ. St. Croix. Charles de Valois αὐτόν.
- 15) Αἰσχ. περὶ παραπρετβ. 11. §. 121.
- 16) Διον. Ἀλικ Ρομ. Ἄρχ. Δ. 25—Boeckh. C. Inscript. I. B. σ. 1018.
- 17) Ἀνών. Σχολιαστ. εἰς Ἀδη. περὶ εἰρηγ. 56.

- 18) Δημωθ. ὑπὲρ στεφ. 151, 154, 155.
- 19) Ἑτυμολ. Μέγα ἐν λέξει Ἱερομνήμων.—Θουκ. V, 30.
- 20) Σχολ. Ἐδριπ. Ὀρεστ. στίχ. 1094 καὶ Καλλιερ. Ἐπιγρ. 41.
- 21) Clear. de Invent. 1, 8.
- 22) Laurent Histori, du dr. des Gens tom. II. σ. 87.
- 23) Πλούταρχ. Κίμ. §. 8.
- 24) Cicero. de Invent. II. 22.—Διόδ. XIII, 100.—Πλουτ. Ρ. Ζ. 37.
- 25) Ἡρόδ. Γ. 22.
- 26) Barbeyrac Hist. des anciens traités σ. 282. art CCC XXXVI.
- 27) Rangabò Antiquités Helleniques tom. II, 42.—Ἰσοκρ. Πανηγ. Α. 60.
- 28) Στραβ. Γεωγρ. II, 358.—Πολυβ. Ἱστορ. Βιβλ. IV. C. LXXII, —Θουκυδ. V.
- 29) Ἡρόδ. Α. 67, 68.—Ε. 23.—Η. 72.—Θ. 28.—Θουκ. Α. 68. 79, 149 125. κτλ.
- 30) Θουκ. Α. 89, 94, 95, 103.—Β. 7, 9.
- 31) Ἰσοκ. Πανηγ. Α. 62.—Ἐκδ. Α. Κοραῖ.
- 32) Θουκ. I. 96.
- 33) Διόδ. Σικελ. Βιβ. IX. σ. 471.
- 34) Θουκ. Α. 25.
- 35) Ἀριστοτ. Πολιτ. Γ. 2, 2.
- 36) Pouqueville «Grèce» σελ. 91.
- 37) Νομ. IB. 950. B.
- 38) Πλουτ. περὶ Ἀλεξάνδρου τόχης κτλ. §. 5. 6.
- 39) I. A. Σούτσου λόγ. Πρωτ. 20 Μαΐου 1858.
- 40) Boeckh Corp. Inscript. Tom. II. σελ. 400.
- 41) Αὐτόν σελ. 282.
- 42) Boeckh Corp. Inscript. tom. B. σελ. 282.
- 43) I. Barbeyrac Sup. au corps diplom. 282, 286, 288, 300, 355. κτλ.
- 44) Ἡρόδ. II 158. 178. 181.
- 45) Δημωθ. πρὸς Ἀκαρετ.
- 46) Ἐδριπ. ἀποστ. 14—20.
- 47) Boeckh Corp. Inscript. tom. II. σελ. 145.—Barbeyrac Supplem. au corps diplomatique σ. 382. art. CCCXXXVI.
- 48) Ἡρόδ. B. 95.—Θουκ. B. 41.
- 49) Πλούταρχ. Θερμιστοκλ. 3. ΚΔ.
- 50) Πλουτ. Σολ. §. 40.

(Ἀκολουθεῖ).

Η ΠΟΜΠΗΪΑ.

Ἦτο μία θερμὴ πρῶτα τοῦ Αὐγούστου 1880 ἡ ἐπομένη τῆς εἰς Νεάπολιν ἀφίξέως μου, ὅτε ἰθὺς αὐτῆς ἡμετέρας ἐπὶ τῆς ἰδίας τέρας ἀναδομένην Πομπηίαν, ἀλλήν Νιδθην, ἴς ἡ θία διαδέττει, ὁμοιογῶ, λίαν ἀθῶμας καὶ διεγείρει λυπηρὰ καὶ μελαγχολικὰ αἰσθημά- τα. Μόνον ἔξ ὕρας ἐσήμαινε τὸ ὄρολόγιον, ὅτε ἐξεκίνησεν ὁ αἰθροῦδρο- μα; καὶ ἦδη ἡ θερμὴ ζέστη ἦτο ἀνυπόφορος σχεδόν, ἡ δὲ ἡμέρα προε- μηνύετο ἐκ τῶν καυστικωτέρων καὶ ἦτο πράγματι τοιαύτη, ὡς καὶ ἡ ἐπομένη καὶ ἡ μεθεπομένη. Καὶ ὅμως ἤρξε τῇ ἀληθείᾳ τὸν κόπον καὶ τὴν κάσωνα νὰ ἐπιθεωρήσω κατὰ τὰς τρεῖς συνεχεῖς ἡμέρας τὰ εἰρησὶα ἐκεῖνα ! Τὴν ἀτυχὴ ἄλλως Πομπηίαν ἐδῆρξον μετ' ἀνάγκης πολλοὺς αἰῶνας μετὰ ταῦτα καὶ ποιητὰ καὶ καλλιτέχναι καὶ ἐπιστήμονες, ἐν τα ποιήματι καὶ εἰκόσιν, ἐν ἔμομασι καὶ ἐν μελοδραμασίν; ἐν εἰκόσιν—

γραφήμασιν μονογραφίαις καὶ ἐν ἀρχαιολογικαῖς διατριβαῖς, ἀπὸ τοῦ Alcubierre, ὅστις πρῶτος τῷ 1748 συνέλαβε τὴν ἰδέαν τῆς ἐκταφῆς τῆς πόλεως ἐκείνης δι' ἀνασκαφῆς μέχρι τῶν νεωτέρων Ογοσθόκ καὶ Fiorelli. Πολλὰ ἱεραμένα κεραλαὶ καὶ πολλοὶ ἰθῶται ἐπιλοτιμώθη- σαν τὰς ἐπαθλῆς αὐτῶν νὰ διακοσμήσασιν κατὰ τὸν πομπηϊανὸν ρυθμὸν ἢ δι' ἀλλοτρίων αὐτοκράτειρα τῆς Λυστρίας Ἐλισάβετ δὲν ἀπήξισεν δολώληρον τὸ ἐν Γαστουρίῳ τῆς ἐρατεινῆς Κερκυράς ἀνάκτορον τῆς καὶ ὄλον τὸ ἀγροκίπειον νὰ ρυθμίσῃ εἰς τρόπον ὥστε ὁ ἐπισκεπτόμενος αὐτὰ νὰ νομίσῃ ὅτι εἰσέρχεται μεταξὺ τῶν παρὰ τὸν Ἠεζροβίου ἐρείπων. Οὕ-τως οὐδεμία τῶν ἐκ τοῦ κόσμου ἐκλαίψων μεγαλοπόλων, οὐτε ἡ Πα- βυλών, οὐτε ἡ Νινευί, οὐτε αἱ Θῆβαι, οὐτε αὐτὴ ἡ Ρώμη ἐτιμώθη, ὡς ἡ Πομπηία, ὑπὸ τοσούτου θαυμασμοῦ ἡμα καὶ ἀγάπης.

Καὶ πράγματι ἡ Πομπηία, δυνάμεθα νὰ εἰπομεν, εἶναι ἐν τῶν περιεργότερων φαινομένων τοῦ κόσμου. Ταρτεία τὴν 23 νοεμβρίου τοῦ ἔτους 79 μ. Χ. ὑπὸ τὴν λάβαν, ἣν ἔξεργεῖται ὁ Βεζούβιος, καὶ ἐκτα- φῆσα βαθυσθὴν μετὰ δεκαεπτὰ αἰῶνας μετ' ἀκρας ἐπιμαλείας καὶ ὑπο- μνησ, ἀποτελεῖ σήμερον ζωντανὴν εἰκόνα καὶ ἀναπαράστασιν τῆς ρω- μαϊκῆς ἀρχαιότητος. Αἱ ὀδοὶ τῆς, τὰ ἔρα τῆς, αἱ οἰκίαι καὶ αἱ οἰκο- δομαί, ἀνασκαφεῖσαι, εἶναι προσιταὶ κατὰ πάντα αὐτῶν τὰ μέρη, ὅπως ἦσαν πρὸ δεκαοκτῶ αἰῶνων ἔαν δὲ ἠλλεῖπωσι τῆς κάκεισε τὰ πολυ- τιμώτερα ἀντικείμενα, μετενεγθέντα πρὸς μείζονα φύλαξιν εἰς τὸ ἔθνη- κὸν μουσεῖον τῆς Νεαπόλεως, μόνουσι ὅμως ζωγραφίαι καὶ μουσικαί, στίχαι καὶ μνημεῖα καὶ μυρία ὅσα περιέρρα, διεγείροντα τὸν θαυμασμόν τοῦ ἐπισκεπτότου. Μέγρη τῆς σήμερον ἐκείνη βλέπομεν ἐπὶ τῶν δῶν τὰ ἔχρη τῶν ἡμεῶν τῶν χρόνων τοῦ Κλαυδίου καὶ τοῦ Μέρωνος καὶ εἰσερ- χόμενοι εἰς τὰς ἀποθήκας τοῦ Διογέδου εἰσάραμεν τοὺς ἀμορφοὺς τὸ τελευταῖον τρυγητὸ τοῦ ἔτους 79' εἰσάραμεν εἰς τὰ μουσικαῖα τοῦ γυ- ναικωνίου, καὶ σχεδὸν αἰσθανόμεθα τὴν ἐκ τῶν ἐνθῶν καὶ ἀρωματικῶν εὐωδίων ἐπὶ τῶν τρικλίων κατὰ τὸ τελευταῖον συμπόσιον. Κεμίνη ἡ Πομπηία ἐν θαυμασῆ θέσει μεταξὺ τοῦ κόλπου τῆς Νεαπόλεως καὶ τοῦ Βεζουβίου, ἤμακεν ἐν τῇ ἀρχαιότητι διὰ τοῦ ἑμπορίου. Ὁ πρῶτος αὐτῆς κάτοικοι ἦσαν, φαίνονται, ἡ φοινικιτικῆς ἡ ἐλληνοϊταλιωτικῆς κατα- γωγῆς, ὡς δεῖκνυσι ἄλλως καὶ τὸ ὄνομα τῆς, ἐκ τῆς ἐλληνικῆς λέξεως πομπή. Οὐχ ἦτοον πλείονα τῶν πρῶτων Ἑλλήνων κατοίκων αὐτῆς ἔχρη ἀρχαῖοι οἱ Καπυαῖοι, συγγενεῖς τῶν τρομερῶν Λατίνων. Κτῆσαι ρωμαϊκῆ δὲ ἐπιδρομῆς ἐγένετο ἡ πόλις αὕτη ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Σόλλα, ὅστις ἐτιμώρησεν αὐτὴν, διότι συνετέθη τῇ Μαρίῳ ἔκαμεν αὐτὴν ρω- μαϊκὴν πόλιν, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐγκαλέσῃ τὸν ἀρχαῖόν ἐλληνοϊτα- λιωτικὸν χαρακτῆρα, τὰ ἐλληνικὰ ἔθη καὶ θῶμα καὶ τὸν ἀποικιακὸν βίον αὐτῆς. Ἦμακεν ἡ πόλις ὑπὸ τὴν συνετὴν ρωμαϊκὴν διοίκησιν, ὅτε τῷ 63 ἔτει μ. Χ. κατεστράφη ἐν μέρει ὑπὸ ἰσχυροῦ σεισμοῦ. Κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην παρίσταμεν εἰς τὸ θέατρον τῆς Νεαπόλεως ὁ Νέρων, ὅστις ἐξ ἀλαζονείας δὲν ἠθέλησε νὰ ἐγκαλέσῃ τὴν σκηνήν, πρὶν ἡ τε- λειώσῃ ἡμα του. Καὶ ἀρχαῖον μὲν τὴν Πομπηίαν οἱ κάτοικοι τότε, τρομαζόντες ἐκ τῆς καταστροφῆς, ἀλλὰ, κατευνασθέντες τοῦ πανικοῦ, ὄλιγον κατ' ὄλιγον ἐπανήλθον καὶ ἡ πόλις εἶχεν ἀναλάβει τὴν πρῶτην αὐτῆς λαμπρότητα, ὅτε κατὰ τινος μὲν τῇ 23 αὐγούστου, κατὰ τινος δὲ, ἔσπερ καὶ πιθανώτερον, τῇ 23 νοεμβρίου τοῦ 79, περὶ τὸν ὄρθρον, ἐξεργήθη ἐκ τοῦ Βεζουβίου ἡ τρομερὰ ἐκρηξίς, ἣτις ἐμελλε νὰ τὴν κα- ταπέη. Αἱ δὲ ἀποπερὶρησι ἐπιστολαὶ Πλινίου τοῦ νεωτέρου, αἱ περιγρά- φουσαι τὴν μεγάλην καταστροφὴν, καὶ ὁ θάνατος Πλινίου τοῦ νεωτέρου, εἰδούσιν ἡμῖν πολυτίμους εἰδήσεις περὶ τοῦ γεγονότος. Οὐχὶ ἡ λάβα, ὡς παρὰ πολλῶν ἐλέγηθ, κατεκάλυψε καὶ κατέκαυσε τὴν Πομπηίαν, διότι αὕτη ἐκεῖτο ἐπὶ ἰκανῶς ὑψηλοῦ λόφου, ἀλλὰ μῆλλον λίθαι καὶ λι- θάρια αἰχμηρὰ καὶ ἀπερίφρασμα συνεπλήρωσαν ἐκείνην τὴν καταστρο- φὴν καὶ κατεκάλυψαν τὴν δυστυχὴ πόλιν εἰς βάθος τριῶν περὶπου μέ- τρων. Αἱ ἐπιστολῶσαι ἐκεῖναι ἔλαϊ δὲν ἐπέφερον πῦρ καὶ καθοσίν, ὡς ἐπαλάμνωσ ἐπανελήθησ οὐδεὶς ὁρεγῆακος φαίνεται ἀναλελυμένος αἱ θεοὶ μόνον κατεστράφησαν. Προδῆλως οἱ κάτοικοι ἐτρέπησαν εἰς φυγὴν ἡμα τῇ ἐκρηξί τῆς καταστροφῆς ὁ ἀποθανόντες ὑπολογίζονται εἰς πεντακόσους ἢ εἰς ἑξακόσους, ἄν οἱ πλείστοι κατέφυγον ἐντὸς τῶν οἰκίων, ἐνῶ ἐπιπτε βροχὴ πετρῶν καὶ λίθων !

Κάρολος δ' Γ' τῆς Νεαπόλεως τῷ 1748 ἤρξε συστηματακῶς ἀνα- σκαφῆς, ὅπως ἐκθέσῃ τὴν πόλιν. Καὶ ἔκοτε αἱ ἐργασίαι δὲν ἔπαυσαν εἰρη κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἢ μῆλλον δὲν ἔπαυσαν ἐντελῶς, ἀλλὰ κατὰ διαλείματα ἐκαλοῦσθουσι. Τὸ ἀνασκαφὴν μέρος ἔχει περίμετρον 2,200 περίπου μέτρων, ἀπομένει δὲ ἀκόμη τεθαμμένον μέρος ἔχον περί- μετρον 1000 περίπου μέτρων κατὰ τοὺς πιθανωτέρους ὑπολογισμοὺς. Ἐς ἐπιθεωρήσασιν λοιπὸν λεπτομερῶς ἐν πρὸς ἐν τὰ διάφορα μέρη τῆς ἀνασκαφῆς πόλεως. Ὁ εὐθύμοσ καὶ πλήρης ζωῆς νεαρὸς φίλος κ. Sabino, συνοδῶν ἡμας, ἐγγρησίμευσεν ἡμῖν ὡς δηγῆς ἄλλ' ὁμοιο- γητόν ὅτι πᾶς ξένος εὐχρηρῶς καθοδηγεῖται ἐν τῇ ἐπιθεωρήσει τῆς Πομ- πηίας, διότι τὰ πάντα ἔχουσιν ἐκεῖ ἄριστα διατάξει οἱ φίλοι καὶ καὶ φίλοι τῆς τάξεως Νεαπολιτανοί. Ἦ Πομπηία περιεκυκλωτο ὑπὸ τειχῶν πρὸς Β καὶ Α καὶ Μ, ἐπιτε- ρετο δὲ φαίνεται, τοιοῦτων πρὸς Δ πρὸς τὴν θάλασσαν. Τὸ τεῖχος ἦτο διπλοῦν, ὕψους 12—15 μέτρων, καθ' ὁρισμένης δὲ ἀποστάσεως ἦσαν ψαδομημέναι ὕψηλοι πύργαι ἐπὶ τοῦ τεύχους καὶ πυλώνες. Ὄκτω τοιοῦ- ται ἔφερον εἰς τὴν πόλιν. Κυριώτερα πύλη ἦτο ἡ τοῦ Ἡρα κ λ ε ἰ ο υ, ἣτις συνέκειτο ἐκ τριῶν πτωῶν. Αἱ ὀδοὶ τῆς πόλεως ἦσαν πλανῶς μο- νήτοιαι, ἐπειδὴ αἱ οἰκίαι εἶχον ὀλίγιστα ἀνοίγματα ἐπ' αὐτῶν. Ἐν ταῖς διασταυρώσεσιν ὅμως αὐτῶν ἦσαν κρήναι καὶ βωμοί π. γ. ἐν τῇ δῶρ τῆς Τύχης. Τὰ παντοπωλεῖα καὶ ἀρτοποιεῖα ἦσαν ρητικῶς μικρῶ ἐπίσης καὶ τὰ οἰνοπνευματοπωλεῖα (arothecae, tabernae, thesauri- pole). Ἐν πολλοῖς οἰκίαι διακρίνονται περιστάλια, αἰεθολώνες, ἔπι- σται. Αἱ ὀδοὶ ἦσαν ἐστρωμέναι διὰ λίθων. Ἦν τῇ δῶρ Ἄφροδιτῆς (Ioum) ὕψηται δὲα μεγάλα ἔπιση, ἡ μὲν τοῦ Καλακρυ Νέρωνος καὶ ἡ ἔλλη τοῦ Καλιγῶλα. Ἦ πόλις ἄλλως δὲν ἦτο πολὺ εὐρύχωρος ὄχ ἦτοον περιεῖραν ἐν ἀμφιθέατρον, δύο θέατρα, 2' Ἄφροδιτῆς, ἐνεία ναοὺς, θέρμας, στρατοῦνα καὶ ἄλλα δημόσια οἰκοδομήματα. Μεταξὺ τῶν ναῶν ἐξέγει ἐπὶ πλοσῶν κατασκευῆς ὁ τῆς Ἀφροδιτῆς ἡ θεὰ αὕτη ἦτο ἡ κατ' ἐξοχὴν προστάτις τῆς Πομπηίας, διὸ καὶ ἡ ἀλλήνη αὕτη ἀποικία ἐκαλεῖτο Colonia Venaria, Comelia Pom- pianaoum. Οὐδὲν ἐγένετο ἐκεῖ ἄνευ τῆς ἐπικλησίσεως τῆς Προστάτιδος θεᾶς. Ἦ δὲ λατρεία τῆς θεᾶς ταύτης τοῦ ἔρωτος ἦτο ἐξοχὸν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. Ἐπὶ τινος τοῖχου ἀναγινώσκωμεν τὴν ἐπιγραφὴν : (Iouis et iheras, ἦτοι : «Τὰς μισαίς, καὶ ὅμως θε ἐπανήθησ, ἐνοσεῖ- ται παρὰ ταῖς ἐλατρῶν ἡδῶν γυναιξίν ! Ἄλλαχού ὅπαι εἰκόνα, παρι- στώσων μέχρη τινά, ὁ ζωγράφος ἐπικαλεῖται τὴν ὄργην τῆς Ἀφροδιτῆς ἐπὶ τοῦ τοιμῆστος νὰ κατατρέψῃ αὐτὴν. Ὁ ναὸς τῆς Ἀφροδιτῆς ἦτο μεγαλοπρεπέστατος πολῶνας εἰσῆγον εἰς αὐτὸν, περιεκυκλωμένον ὑπὸ 48 στηλῶν κορινθιακοῦ ρυθμοῦ, ἐν αὐτῷ δὲ ἦσαν ἀγαλμάτια τῆς θεοῦ καὶ τοῦ Ἡραμαφροδίτου, ὄρογῶναι καὶ μεταξὺ αὐτῶν τὸ ἀγαλμα τῆς Venus Physia, τῆς θεᾶς τῆς γυναικείας γονιμότητος καὶ τοῦ ἔρωτος. Τοιχογραφία τις τὴν παριστῆ ἰνδοδυμένην τῆθενον ἔρωθον καὶ μέγαν μῶδιον φέρουσαν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ἔχουσαν δὲ παρ' ἑαυτῆ, ὡς ἡ ἴσις τῆς Αἰγύπτου, νήπιον, τὸν καρπὸν τῶν Ἐρώτων ἑαυτῆς. Ἄλλοι ναοὶ διακρίνονται ὁ τοῦ Διὸς, τοῦ Ἡραμοῦ, τῆς Τύχης, τῆς Ἰσίδος καὶ ὁ τοῦ Ἡρακλέους ὁ τελευταῖος αὐτός ἐκαίτο ἐπὶ τοῦ ὑψί- στου μέρους τῆς πόλεως, ἦτο δὲ ρυθμοῦ ἀστρηροῦ δωρικοῦ. Ὁραταί εἶναι αἱ σωζόμεναι ζωγραφίαι καὶ τοιχογραφίαι ἐν Πομπηίᾳ. Τοιαῦτα εἶναι ἡ τοιχογραφία ἡ παριστώσα τὸν νεκρὸν ἦρωα τὸν μεταμορρωθέντα εἰς ἔλαφον, διότι κατέλαβε τὴν Ἀρτέμιδα ἐν τῷ λουτρῷ, αἱ ὄνομασταὶ τοιχογραφίαι τοῦ Πειρίθου καὶ τῶν Κινταύρων, τοῦ Ὀρρωῶς ἔξημο- ρῶντος τὰ θηρία διὰ τοῦ ἔχρου τῆς λύρας του, ἡ τοῦ Λαοκόντος ἡ τοῦ Ἀχιλλέως ἐν Σκύρῳ, ἡ τοῦ Ἀχιλλέως ἐλευθεροῦντος τὴν Βρισηίδα, ἡ τῆς θυσίας τῆς Ἰφιγενείας, κλ. Ἄλλαχού ἐπικρατούσι σκηναὶ ἐρω- τικαί π. γ. τοῦ Ἀδωνίδος ἐκπνέοντος μεταξὺ τῆς Ἀφροδιτῆς καὶ τῶν Ἐρώτων. Αἱ ζωγραφίαι ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ γ α φ ε ἰ ο τ ἡ ἐργαστικῶν ἐπιούτων παριστώσι γυναικάς καὶ παιδία κατεργαζόμενα τὰ ὑφάσματα. Ἄλλαχού, ἐπὶ τῆς εἰσόδου πιθανῶς σχολείου τινός, βλέπομεν παιδικὰς καὶ σχολειακὰς σκηνάς. Ἐδῶ ἔχωμεν σκηνὰς οἰνοποιίας; ἐκεῖ ἀρτο- ποιίας καὶ ἄλλαχού ὑποδηματοποιίας, πάσας ἐξωγραφημένας. Ὅπισθ δὲ ἀλίθεται καὶ πραγματικότης ἐν ταῖς ζωγραφίαις ἐκεῖναις καὶ ἐν ταῖς μωσαϊκῶς, ἰδίως ὅσων ἀφορρ τὰ ζῶα καὶ τὰ ἄνθη ! Φοίνιες, λείωνροι, κυνάρασαι, χρυσάνθεμα, ἄνθη πορτοκαλλέας μονοουχῆ ἐναδῶσιν ἔκα- στον τὴν ἰδίαν τερπνὴν ὁσμὴν. Κόσμοι, συκαί, νάρκισσοι, ἡ ἱερά

μου και την δεσποινίδα Βέρθαν. Αύριον φεύγω εις τὸ Παρίσι με τοὺς γονεῖς μου... Ἡθελον νὰ τὰς ἀποχαιρετήσω... διότι θὰ ἀπουσιάζω ἐπὶ πολὺ.

— Μέχρι τοῦ προσεχοῦς ἔσρας; ἤρρωσεν ἡ κ. Πριζάνς.

Ἡ Ὑβελίνα ἔκαμε χειρονομίαν ἀδιαφορίας.

— Ποῖος ἤξεύρει; πιθανόν πλείωτερον ἀκόμη.

Ἐπικολούθησε παγερὰ σιγῇ. Παρὰ τὴν ἐφ' ἐκτελεσθῆς ἐπιρροὴν ἡ νεανίς ἠσθάνετο τὸ θάρρος ἐγκαταλείπειν αὐτήν. Ἐπρεπε λοιπὸν ν' ἀπέλθῃ χωρὶς νὰ μᾶθῃ τίποτε;... Ἀλλὰ τότε τοῦτο θὰ ἐσθμάνει νὰ παρικήθῃ τὰ ὄνειρά της, νὰ συντρίψῃ οἰκαιοθελῶς τὴν καρδίαν της. Ἀλλ' ἐκ τὴν ἡγάπα; Ἐπήλθεν αὐτῇ ἡ ἰδέα.

— Ἡξεύρεις, Βέρθα, ὅτι ἀπὸ τινων ἡμερῶν ἔχω μίαν νέαν φίλην;

— Ἀλλ' οὐαί; ποῖαν;

— Τὴν μητρικὴν μου, τὴν δευτέραν μου μητέρα, θέλω νὰ εἰπῶ. Δὲν τὴν ἐγνώριζον... Ἦναι τόσο καλὴ, ὅσον εἶναι ὠραία καὶ ἔχω ἐν αὐτῇ τινα ἐπὶ τοῦ ὅπου δύνάμει νὰ βρισθῶ, θὰ μὲ βοηθήσῃ εἰς πᾶν ὅ,τι δύναιται νὰ ἐκσφραλίσῃ τὴν εὐτυχίαν μου. Δὲν τὸ πιστεύετε, κύριε;

— Ἐίμαι πεπεισμένος περὶ τούτου, δεσποινίς, καὶ καλῶς ὄλοι ὅσοι σὰς ἀγαποῦν χάριτι καὶ ἐγὼ ἐπὶ τούτῳ.

— Τὴν γνωρίζετε;

— Δὲν ἔχω τὴν τιμὴν.

— Τὴν εἶδον ἐγὼ. ἔσπευσε νὰ προσθήσῃ ἡ κυρία δὲ Πριζάνς, καὶ μοὶ ἐφάνη πολὺ καλὴ.

— Πρέπει νὰ τὴν γνωρίσετε, κύριε, θὰ εὐχαριστηθῆτε πολὺ, σὰς βεβαιῶ...

— Ὁ Γεώργιος προσέκλινε.

— Ὡς θεωρήσω ἑμαυτὸν λίαν εὐτυχῇ ἐὰν παρουσιασθῶ εἰς τὴν κ. Πριζ. ευκαιρίας τυχεύσης, εἶπεν. Ὁ βίος της ὁμοῦ καὶ ὁ ἡμέτερος εἶναι τόσο ἀπολαυστικὸς ἀλλήλων...

— Ὅχι τόσο! ὁ πικρὸς μου θὰ σὰς χρειάσθῃ... ὡς βουλεύεσθε...

— Ἡ συμπάθειά μου εἶναι ὑπὲρ αὐτοῦ ἀπὸ πολλοῦ, ἀπάντησεν ὁ νεαρὸς ἱερέης.

Ἡ Ὑβελίνα ἐστρέφει πρὸς τὴν Βέρθαν.

— Ὡς ἔλθετε νὰ μὰς ἰδῆτε εἰς τὸ Παρίσι;

— Φεῦ! ποτε θὰ ὑπάρχωμεν εἰς τὸ Παρίσι! Ποτέ, πιθανῶς! διότι κωσιῖται τόσο ἀκριβῆ! Καὶ ἔπειτα τί θὰ κἀνωμεν ἐκεῖ;

Ἡ κεφαλὴ της Ὑβελίνας ἐσκατιζέτο καὶ ἡ καρδία της προὔξινει αὐτῇ ἀλγεινὸς πόνους. Τί λοιπόν; Τὰ πάντα ὅσα προσέφερον εἰς τοὺς ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ ἐπιρροὴν καὶ τὴν προτεινομένην χεῖρα, ἀπόθου; Ἐπρεπε λοιπὸν ν' ἀπέλθῃ χωρὶς νὰ συναποφέρει οὐδ' ἕντος ἐλπίδος; Ἡ καρδία της ἀνῆλθεν εἰς τὰ χεῖλα καὶ δὲν ἠδυνήθη νὰ συγκατέστησιν λυγμῶν.

— Δὲν θέλετε λοιπὸν τίποτε ἰδικόν μου, εἶπεν εἰς τὴν ἀγαπητὴν ἐξιδέλφην, οὔτε τὴν φίλαν τῆς δευτέρας μητρός μου, οὔτε τὴν ἰδικὴν μου... Πρέπει λοιπὸν νὰ σὰς ἀποχαιρετήσω διὰ παντός; Καὶ ἐγὼ τόσο σὰς ἡγάπων...

Ἡ Βέρθα καὶ ἡ μήτηρ αὐτῆς τὴν ἐνηγκαλίσθησαν, τὴν ἐθώπευσαν καὶ τὴν καθύψασαν. Ἀλλ' ἐκεῖνη δὲν ἠθέλην αὐτό. Ἐσπύγγισε ταχέως τοὺς ὀφθαλμούς αὐτῆς καὶ ἐπανέστησε τὴν ὑπερηφάνειάν της.

— Τότε λοιπόν, εἶπεν, εἰς τὸ ἐπανιδεῖν ἐδῶ ἢ ἀλλαχοῦ, ἢ εἰς τὴν ἑλληνικὴν ζωὴν. Πιστεύετε εἰς τὴν ἑλληνικὴν ζωὴν, κύριε;

— Πρέπει νὰ πιστεύῃ κανεὶς, δεσποινίς, ἀπάντησεν ὁ Γεώργιος, ἄφωνος μέρους τῆς σκηνῆς ταύτης καὶ κάτωχρος γενόμενος, διότι πιθανῶς θὰ παρῶσθῃ ἡμῖν πάντα τὰ ἀγαθὰ ὅσα διαφεύγουσιν ἡμῖν ἐν τῷ παρόντι βίῳ.

Ἡ φωνὴ αὐτοῦ ἔτρεψε καὶ μᾶτην ἔστρεψεν ἀλλαχοῦ τοὺς ὀφθαλμούς αὐτοῦ, διότι πάντοτε, ὡς ὑπὸ μαγνήτου ἐλκυόμενοι, ἐστρέφοντο πρὸς τὴν Ὑβελίναν. Ἡ φωνὴ τῆς συνεδήσεώς του ἔλεγεν αὐτῷ: «Πήγαινε ἀπ' ἐδῶ, ἀδελφέ! » Οἱ πόδες του ὁμοῦ.

δὲν ἠδύναντο νὰ κινηθῶσιν. Ἐκεῖνη τὸν παρετήρησε τότε κατὰ πρόσωπον, οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν συναντήθησαν καὶ αἱ ψυχαὶ αὐτῶν συνεδέθησαν δι' ἀδικαλύτου δεσμοῦ.

— Ἀ! ἀνέκραξεν ἐν θριγκῶ, ὡσεὶ ἀπαντῶσα εἰς τὴν ἰδίαν αὐτῆς σκέψιν καθὼς καὶ εἰς τοὺς λόγους τοῦ Γεωργίου, ἐγὼ καλὰ τὸ ἔλεγα! Τότε λοιπόν, κύριε, εἰς τὸ ἐπανιδεῖν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ! σὰς τὸ ὀρμίζομαι!

Προχώρησε πρὸς αὐτὸν ἑλαφρὰ καὶ εὐλύγιστος, ἔτεινε τὴν χεῖρα καὶ, ἐπειδὴ ἐκεῖνος ἀμφιταλαντεύετο, ὡσεὶ ὄνειρευόμενος, τὴν ἔφερε μόνῃ μέχρι τῶν χειλέων του. Μόλις ἔψαυσεν αὐτὴν διὰ τῶν χειλέων, τοῦτο ὅμως παρέσχεν αὐτῷ συναίσθησιν τῆς πραγματικότητος καὶ ἔφυγεν εἰς τὸ δωμάτιόν του, οὐ ἔκλεισε τὴν θύραν.

— Τί ἐλάματε, Ὑβελίνα! εἶπεν ἡ κ. δὲ Πριζάνς χαμηλοφώνως, θὰ θεωρήσῃ ἑαυτὸν ὡς ἠτιμασμένον!

— Ἦναι λοιπὸν ἀληθές ὅτι μὲ ἀγαπᾷ; εἶπεν ἡ Ὑβελίνα ἀνεμείσασαν τῶν δακρῶν της. Τὸ ἠξεύρατε λοιπὸν καὶ μοὶ τὸ ἐκρύψατε; Κακοί! Ἐπάτατέ τῳ νὰ μὴ φοβῆτε τίποτε, οὔτε ἐκεῖνος, οὔτε κανεὶς ἄλλος... οὔτε ἐγὼ! προσέθηκε μειδιῶσα καὶ κλαίονσα συνήμα. Ἐπάτατέ τῳ ὅτι ἔχω καλὴν καρδίαν; ὅτι ἡ μήτηρ μου Ὀδύλη εἶναι πολὺ καλὴ, καὶ ὅτι θὰ γείνω... σύζυγός του, καὶ, σύζυγός του, ἐκν θέλῃ ὁ Θεός! Ἀρκεῖ νὰ μὲ ἀγαπᾷ ἀρκούντως.

— Ἀ! Θεέ μου! πολὺ φοβούμαι, ἀνέκραξεν ἡ κ. Πριζάνς, ὅτι ἡ ἡμέρα αὐτῇ θὰ εἶναι ἀφορμὴ μεγάλων δυστυχιῶν εἰς ὅλους μας! Νὰ σὲ φιλήσω ὁμως, κύριε μου, χεῖρ τῆς καρδίας σου, ἢ ὅποια δὲν φοβείται τὴν πτωχείαν... Καὶ τώρα, πήγαινε!...

— Ὡς τῷ τὰ εἰπῆτε ὅλα; ἤρρωσεν ἡ Ὑβελίνα, βάλουσα πρὸς τὴν θύραν. Λέγετε ὅχι, ἀλλὰ ἐγὼ καταλαμβάνω ἀπὸ τὰ μὲταίς σας, καὶ. Ὑγείαινε, Βέρθα... εἰς τὸ ἐπανιδεῖν...

Καὶ ἀμέσως εὐρέθη ἐν τῷ προδύμῳ.

Χαρὰ ἀνεκλάλητος κατέλαβεν τὴν καρδίαν της. Ἐπεθύμει νὰ τρέξῃ ἀμέσως εἰς τὴν Ὀδύλην, νὰ τῇ διηγήθῃ τὰ πάντα καὶ νὰ ἐκχύσῃ ἐλευθέρως τὴν χαρὰν της, νὰ ρεῦσῃ, ὡς ρεῖ ὕδωρ πηγῆς κατὰ σταγύνας κρυσταλλίνους, ἀναμείσον τῶν δακτύλων τῆς περιλειπούσης αὐτῷ χειρὸς.

Ἦπρεπε ὁμως νὰ περιμένῃ. Διήλθεν ὀλόκληρον τὴν νύκτα ἀγρυπνος, πλήρης χαρᾶς καὶ σχεδίων, ἐνθ' ὁ Γεώργιος, ἐκθαμβος, καταπεπονημένος ὑπὸ τῶν φεων, κατέκρινε καὶ ἔκρινεν ἑαυτὸν τὸν δυστυχέστερον, ἀλλὰ συνήμα καὶ τὸν εὐτυχέστερον τῶν θνητῶν.

Τῇ ἐπιούσῃ ἡ Ὑβελίνα ἀπήλθε τοῦ Ρουβεραὶ. Κατὰ τὴν τελευταίαν στιγμὴν, ἡ νεωστὶ γεννηθεῖσα ἐν ἑαυτῇ τρυφερότης, τῇ ἐνέσπειρεν ὄρμη ἀγάπης πρὸς τὴν προμήτορα. Βλέπουσα αὐτὴν τόσο συγκινημένην, μεθ' ἑλπὴν τὴν προσπῆθειαν ὅπως συγκατέβη ἀνελογίστη ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῆς πλήρεις δακρῶν πολυλάκεις παρετήρησαν αὐτὴν ἐν τῷ λίαν ὀύσαν καὶ ὅτι τὰ τρέμοντα χεῖλη αὐτῆς τῇ ἔδωκαν ἀσπασμῶν μητρικῶν...

— Γιαγιά! εἶπε ριπτομένη εἰς τὸν τρέχον αὐτῆς, μὴ νομίζετε ὅτι θὰ λησμονήσω ποτὲ τὴν ἀγάπην σας! Δὲν εἶμαι ἀχάριστος, γιατί; ὁ χαρακτήρ μου εἶναι περίεργος καὶ δὲν εἶμαι πάντοτε εὐκολομεταχειρίστος... πρέπει ὁμως νὰ μὲ συγχωρήσετε, γιατί; θὰ μὲ συγχωρήσετε;

Ἀφοῦ ἐκλαυσαν ὁμοῦ, συνδιηλλάγησαν. Ἡ κ. Ρουβεραὶ ἠκολούθησε διὰ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῆς τὴν ἀμαξίαν μέχρι τῆς καμπῆς τῆς δεινδροστοιχίας καὶ εἶτα ἐπανῆλθεν εἰς τὴν αἰθούσαν ἐκπλησσομένη διότι, ἐπὶ τέλους, ἠσθάνετο τόσο ὀλίγην θλίψιν ἐπὶ τῇ ἀναχωρήσει ταύτῃ, ἢν ἄλλοτε ἐθεώρει ὡς μαρτύριον.

(Ἐπεται τὸ τέλος).

Ο ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ
ΧΡΥΣΟΣΘΕΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΑΗΣ.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΝΕΟΛΟΓΟΥ.